

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม
ในจังหวัดนครราชสีมา

นางสาวสุรีย์วัลย์ เหิกขุนทด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

**PARTICIPATION OF CULTURAL ORGANIZATION NETWORKING
AGENTS IN CULTURAL ATTRACTION SITE DEVELOPMENT
IN NAKHON RATCHASIMA PROVINCE**

* **MISS SUREEWAN HOEKKHUNTHOT**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Master Degree of Arts in Social Sciences for Development
Nakhon Ratchasima Rajabhat University**

2007

Copyright by Nakhon Ratchasima Rajabhat University

THESIS TITLE PARTICIPATION OF CULTURAL ORGANIZATION
NETWORKING AGENTS IN CULTURAL ATTRACTION
SITE DEVELOPMENT IN NAKHON RATCHASIMA
PROVINCE

AUTHOR MISS SUREEWAN HOEKKHUNTHOT

THESIS ADVISORY COMMITTEE

ASST. PROF. DR. NAPAT NOINUMSAI CHAIRMAN

ASST. PROF. SAKUL WONGKALASIN ADVISOR

EXAMINING COMMITTEE

Napat Noinumsai
..... CHAIRMAN

(ASST. PROF. DR. NAPAT NOINUMSAI)

Somjit Mongkol
..... MEMBER

(MR. SOMJIT MONGKOL)

Preecha Utragoon
..... MEMBER

(DR. PREECHA UTRAGOOL)

Suwat Changlek
..... MEMBER

(ASST. PROF. DR. SUWAT CHANGLEK)

Somboon Tanya
..... MEMBER

(ASST. PROF. DR. SOMBOON TANYA)

Sakul Wongkalasin
..... MEMBER

(ASST. PROF. SAKUL WONGKALASIN)

THIS THESIS HAS BEEN APPROVED
TO BE A PARTIAL FULFILLMENT OF REQUIREMENTS
FOR THE MASTER DEGREE OF ARTS
IN SOCIAL SCIENCES FOR DEVELOPMENT

Somsong Asawakun
.....DEAN OF GRADUATE SCHOOL
(ASST. PROF. DR. SOMSONG ASAWAKUN)

31 OCTOBER 2007

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 3 ด้าน คือ การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว และการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จำแนกตามอายุ พบว่า ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 จำแนกตามอาชีพ พบว่า ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย พบว่า ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 4 ด้าน คือ การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Thesis Title	Participation of Cultural Organization Networking Agents in Cultural Attraction Site Development in Nakhon Ratchasima Province	
Author	Miss Sureewan Hoekkhunthot	
M.A.	Social Sciences for Development	
Year	2007	
Thesis Advisory Committee		
	Asst. Prof. Dr. Napat Noinumsai	Chairman
	Asst. Prof. Sakul Wongkalasin	Advisor

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare the participation level participation of cultural organization networking agents in cultural attraction site development in Nakhon Ratchasima Province by sex, age, occupation, organization networking group and cultural work experience.

The sample of this research were 210 representatives of cultural organization networking agents in Nakhon Ratchasima Province. The sampling method for this research was Multi-stage Random Sampling. The tool used for collecting data was the five-level rating scale questionnaire asking five dimensions of participation in cultural attraction site development surveying and arranging cultural attraction site information, planning for improving and developing cultural attraction sites, cultural attraction site security, cultural attraction site management, advertisement and public relation. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), t-test, and one-way analysis of variance (One-way ANOVA) with .05 significance level.

The research results were found as follows:

1. The participation of cultural organization networking agents in cultural attraction site development in Nakhon Ratchasima Province were overall at the moderate level. When considered by each dimension, it was found that all dimensions were also at the moderate level; the highest mean (\bar{X}) was the

dimension of planning for improving and developing cultural attraction site; that of advertisement and public relation secondly and that of attraction site management the lowest.

2. The results from comparing the participation of cultural organization networking agents in cultural attraction site development in Nakhon Ratchasima Province were as follow :

2.1 Compared by sex, it was found that cultural attraction site development was overall significantly different at the .05 level. When considered by each dimension it was found that three dimensions which were surveying and arranging cultural attraction site information, planning for improving and developing cultural attraction site, and cultural attraction site security were significantly different at the .05 level.

2.2 Compared by age, it was found that overall and each dimension were not significantly different.

2.3 Compared by occupation, it was found that overall and each dimension were significantly different at the .05 level.

2.4 Compared by organization networking group, it was found that overall and each dimension were significantly different at the .05 level.

2.5 Compared by cultural work experience, it was found that overall was significantly different at the .05 level. When considered by each dimension, it was found that four dimensions which were planning for improving and developing cultural attraction sites, cultural attraction site security, cultural attraction site management, and the advertisement and public relations were significantly different at the .05 level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ประจำปีการศึกษา 2549 และสำเร็จได้เพราะได้รับความกรุณาในการให้คำปรึกษาช่วยเหลือแนะนำอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณภัทร น้อยน้ำใส ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สกุล วงษ์กาฬสินธุ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์สิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ ดันยะ อาจารย์ณัฐฉิณี ศรีวงศ์ตระกูล นายสมจิต มงคล และนางกัลยา กมลเพชร ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ให้คำแนะนำ ปรับปรุง แก้ไข เครื่องมือในการวิจัย และขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ ช่างเหล็ก ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา รุจิรกุล และคณาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ปรับปรุง แก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมาทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ร่วมมือช่วยเหลือในการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบพระคุณ นายสุทิน และนางประยงค์ เขิกขุนทด ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นกำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สนใจใฝ่ศึกษา ผู้วิจัยขอแสดงความดีดั่งกล่าวเป็นการบูชาคุณแต่ บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและคำแนะนำอื่น ๆ จนทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสได้ศึกษาและทำวิทยานิพนธ์จนประสบความสำเร็จด้วยดี มา ณ โอกาสนี้ด้วย

สุรีย์วัลย์ เขิกขุนทด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(3)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(9)
สารบัญภาพ.....	(12)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว.....	23
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	30
แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	55
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	61
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	61
ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทน องค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา.....	63
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัด นครราชสีมา จำแนกตามเพศ.....	73
ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัด นครราชสีมา จำแนกตามอายุ	75
ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัด นครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ.....	76
ตอนที่ 6 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัด นครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย.....	83
ตอนที่ 7 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัด นครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม.....	90
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
สรุปผลการวิจัย.....	92
อภิปรายผล.....	97
ข้อเสนอแนะ.....	103
บรรณานุกรม.....	105

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	112
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	113
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	119
ภาคผนวก ค ตารางหาค่า IOC.....	130
ประวัติย่อผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	140

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านทำของใช้และของประดับตกแต่ง.....	19
2 แสดงหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านทอผ้าและผลิตภัณฑ์จากการทอผ้า.....	21
3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	56
4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ กลุ่มองค์กรเครือข่าย และประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม.....	62
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม.....	63
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว.....	64
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว.....	66
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว.....	68
9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว.....	70
10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์.....	72
11 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของ ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม และรายด้าน.....	74
12 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของ ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอายุ.....	75

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ.....	76
14 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในภาพรวม ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ.....	77
15 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ.....	78
16 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ.....	79
17 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ.....	80
18 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ.....	81
19 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ.....	82
20 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย.....	83
21 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในภาพรวม ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย.....	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
22 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่าย วัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย.....	85
23 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่าย วัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย.....	86
24 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่าย วัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย.....	87
25 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย.....	88
26 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย.....	89
27 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม โดยภาพรวม และรายด้าน.....	90

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 แสดงที่มาของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม คณะกรรมการ สภาวัฒนธรรมอำเภอ.....	43

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาการท่องเที่ยวในอดีตที่ผ่านมาเป็นการท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยม ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่เป็นหลัก โดยมุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุด โดยมีค่านึงหรือเอาใจใส่ต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมาในระยะยาว ทำให้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสื่อมโทรมไม่สามารถปรับคืนสู่สภาพเดิมได้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548 : 2) การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบแรกของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพราะทรัพยากรการท่องเที่ยวถือเป็นสินค้าหลักทางการท่องเที่ยวที่ขายให้แก่นักท่องเที่ยว โดยมีสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเยือน (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548 : 27)

ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ตื่นตัวในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในประเทศ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ และอุดมสมบูรณ์ (ศรัญญา วรากุลวิทย์. 2546 : 189) ทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวของไทย มีทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (ราณี อธิชัยกุล. 2546 : 38) การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นแนวคิดใหม่ เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการพัฒนาสร้างสรรค์ ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. 2540 : 8) และท่องเที่ยวเพื่อชมความงดงาม ความวิจิตรปราณีตบรรจงของศิลปะไทย ตลอดจนการถ่ายทอด และเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่น หัตถกรรมพื้นบ้านเป็นงานที่มีความสวยงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ที่เกิดจากความรู้ ความชำนาญอันชาญฉลาดของภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเข้าไปสัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น เช่น การทอผ้า การทำเครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสาน และซื้อสินค้าหัตถกรรมในท้องถิ่นด้วย ทำให้ประชาชนมีรายได้จากแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น (รลิกา อังกูร และคณะ. 2547 : 1-2)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้วางนโยบายหลักในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยดำเนินการด้านการตลาด การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน และมีคุณค่าต่อการท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการให้มีมาตรฐานและเป็นสิ่งที่พอใจของนักท่องเที่ยว และขยายแหล่งท่องเที่ยวให้กระจายไปในท้องถิ่น (ศรัญญา วรากุลวิทย์. 2546 : 265) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นตามกรอบนโยบายหลักของการท่องเที่ยว

แห่งประเทศไทย โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 46 และมาตรา 79 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545 : 9-49) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีบทบาทในการร่วมแก้ไขหรือป้องกันปัญหาทางการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีคุณค่า ช่วยดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดและควบคุมการก่อสร้างอำนวยความสะดวกให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เพื่อให้ทรัพยากรในท้องถิ่นได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (ศรัญญา วรากุลวิทย์. 2546 : 327)

จังหวัดนครราชสีมาได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว คือ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านหลายแห่งขาดการส่งเสริมและพัฒนาอีกหลายด้านให้มีศักยภาพ และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยว (ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการจังหวัดนครราชสีมา. 2549 : 5-6) คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอ ซึ่งประกอบด้วย ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลทุกตำบล เป็นคณะกรรมการโดยตำแหน่งที่มาจากแต่งตั้ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมาจากการสรรหา และผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ได้แก่ องค์กรภาครัฐ องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาการ และองค์กรธุรกิจ เป็นคณะกรรมการที่มาจากคัดเลือกตั้ง เป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานวัฒนธรรมในท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอ มีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานทางศิลปะและวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น และการเพิ่มมูลค่าของธุรกิจและอุตสาหกรรมด้วยมิติทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา. 2546 : 4-10)

การมีส่วนร่วมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสภาวัฒนธรรมอำเภอ การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ส่วนใหญ่ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมจะเข้าร่วมกิจกรรมเป็นบางกิจกรรมและไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร เนื่องจากมีภาระหน้าที่การงานของตนที่จะต้องรับผิดชอบประจำอยู่แล้ว จึงทำให้การดำเนินกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นไม่มีความเข้มแข็งไม่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนา ดังนั้นการมีส่วนร่วมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานวัฒนธรรมใน

ท้องถิ่น จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยเฉพาะการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้มีศักยภาพ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา. 2549 : 13-20)

จากปัญหาและความสำคัญของการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข และเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ได้รับการพัฒนา น่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ กลุ่มองค์กรเครือข่าย และประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ มีความสำคัญดังนี้

1. ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา
2. เป็นแหล่งสารสนเทศสำหรับการศึกษา ค้นคว้า เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแก่นักศึกษา ผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว งานด้านวัฒนธรรม และผู้สนใจโดยทั่วไป
3. เพื่อเป็นข้อมูลนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา และเป็นแนวทางในการวางแผนปฏิบัติการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสำหรับองค์กร และชุมชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรของการวิจัย คือ คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอที่เป็นผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 460 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2549 จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอที่เป็นผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 210 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (สุวิมล ติรภานันท์. 2548 : 179) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 เพศ แบ่งเป็น เพศชาย และ เพศหญิง

2.1.2 อายุ แบ่งเป็น อายุต่ำกว่า 40 ปี อายุ 40-49 ปี อายุ 50-59 ปี และอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

2.1.3 อาชีพ แบ่งเป็น ข้าราชการ ข้าราชการการเมือง เกษตรกร ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

2.1.4 กลุ่มองค์กรเครือข่าย แบ่งเป็น องค์กรภาครัฐ องค์กรวิชาการ องค์กรชุมชน องค์กรธุรกิจ และองค์กรเอกชน

2.1.5 ประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม แบ่งเป็น ประสบการณ์ 1-4 ปี และประสบการณ์มากกว่า 4 ปี

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 5 ด้าน ดังนี้

2.2.1 การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

2.2.2 การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว

2.2.3 การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว

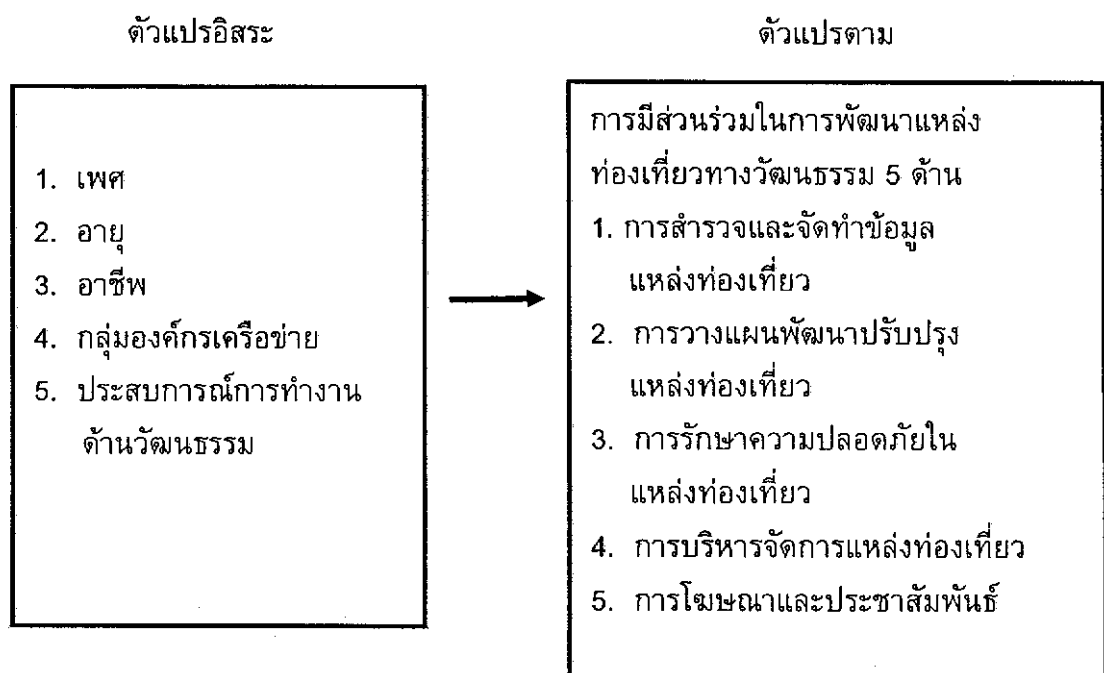
2.2.4 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

2.2.5 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ตามบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 5 ด้าน (ศตพงษ์ สุนทรารักษ์. 2546 : 160) คือ การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ โดยการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการพัฒนา 5 ด้าน (บัณฑิต อ่อนคำ. 2533 : 116) คือ ร่วมคิดค้นปัญหาและตัดสินใจ ร่วมวางแผนพัฒนา ร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผลการพัฒนา ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนางานวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งย่อมมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตามเพศ อายุ อาชีพ กลุ่มองค์กรเครือข่าย และประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม จึงต้องศึกษาถึงความแตกต่างของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมตามตัวแปรที่เปลี่ยนไปด้วย การศึกษาครั้งนี้จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมาที่มีเพศ อายุ อาชีพ กลุ่มองค์กรเครือข่าย และประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา โดยการร่วมคิดค้นปัญหาและตัดสินใจ ร่วมวางแผนพัฒนา ร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผลการพัฒนา ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปแบบของวิถีชีวิต งานหัตถกรรมพื้นบ้าน งานศิลปะแขนงต่าง ๆ ด้วยความสนใจในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 5 ด้าน คือ การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

2. การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น แล้วนำมาจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในส่วนของรายชื่อ ประเภท ขนาด สถานที่ตั้ง เส้นทางและแผนที่ของแหล่งท่องเที่ยว ประวัติความเป็นมาไว้ประชาสัมพันธ์ และให้บริการนักท่องเที่ยว

3. การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้าง การพัฒนาบริการการท่องเที่ยว การส่งเสริมการตลาด การฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่ดึงดูดใจสำหรับนักท่องเที่ยว

4. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การให้บริการด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และด้านสุขอนามัย ที่พัก อาหาร เครื่องดื่ม ในแหล่งท่องเที่ยว

5. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การกระตุ้น สนับสนุน ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในด้านการจัดตั้งศูนย์บริการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวในด้านการขนส่ง ด้านบริการที่พัก ด้านบริการอาหารและเครื่องดื่ม ด้านสาธารณูปโภคในท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว

6. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ หมายถึง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอแก่สาธารณชนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ หอกระจายข่าว และป้ายประชาสัมพันธ์ในสถานที่ต่าง ๆ

7. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นหมู่บ้าน หัตถกรรมพื้นบ้านที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต และเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานศิลปะแขนงต่าง ๆ งานหัตถกรรมพื้นบ้านของภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีคุณค่าและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว กระจายอยู่ในพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอของจังหวัดนครราชสีมา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นทะเบียนไว้ แหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยว เป็นหมู่บ้าน หัตถกรรมพื้นบ้านซึ่งเป็นที่รู้จักของประชาชนในท้องถิ่น และสามารถจะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่อไป

8. ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่การทำงานอยู่ในองค์กรภาครัฐ องค์กรวิชาการ องค์กรชุมชน องค์กรธุรกิจ และองค์กรเอกชน ในพื้นที่อำเภอของจังหวัดนครราชสีมา โดยสมัครเป็นสมาชิกสภาวัฒนธรรมอำเภอ และได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกด้วยกันให้เป็นตัวแทนขององค์กรเครือข่ายที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในท้องถิ่น และได้รับประกาศแต่งตั้งจากจังหวัดนครราชสีมาให้เป็นคณะกรรมการของสภาวัฒนธรรมอำเภอ

9. กลุ่มองค์กรเครือข่าย หมายถึง กลุ่มองค์กรเครือข่ายที่มีบทบาทในการทำงาน และเป็นเครือข่ายทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์กรภาครัฐ องค์กรวิชาการ องค์กรชุมชน องค์กรธุรกิจ และองค์กรเอกชน

10. ประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม หมายถึง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอ แบ่งเป็น ประสบการณ์ 1-4 ปี และ ประสบการณ์มากกว่า 4 ปี

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งสาระสำคัญเสนอ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
 - 1.1 ความหมายของแหล่งท่องเที่ยว
 - 1.2 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว
 - 1.3 ความหมายของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
 - 1.4 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
 - 1.5 รูปแบบของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
 - 1.6 ลักษณะของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
 - 1.7 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
 - 2.1 นโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
 - 2.2 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
 - 2.3 บทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
 - 2.4 ผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
3. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
 - 3.1 ความหมายการมีส่วนร่วม
 - 3.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม
 - 3.3 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม
 - 3.4 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม
 - 3.5 ปัจจัยการมีส่วนร่วม
 - 3.6 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
4. แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม
 - 4.1 ความหมายขององค์กรเครือข่าย
 - 4.2 องค์ประกอบขององค์กรเครือข่าย
 - 4.3 องค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม
 - 4.4 ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

1. ความหมายของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยว ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545 : 1) ได้ให้ความหมาย แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง พื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย ทั้งที่เป็นธรรมชาติ ป่าเขา น้ำตก ถ้ำ รวมทั้งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ซึ่งกระจายกันอยู่แต่ละในพื้นที่

ราณี อธิชัยกุล (2546 : 38) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรม และวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้มาเยือน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 25) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งที่อยู่ในลักษณะที่เป็นรูปธรรมสามารถสัมผัสได้ และอยู่ในลักษณะที่เป็นนามธรรมไม่สามารถสัมผัสได้ และมนุษย์สามารถนำมาเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม

สมพุทธ ธุระเจน (2540 : 56) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง พื้นที่เฉพาะซึ่งนักท่องเที่ยวเลือกไปเยือนและใช้เวลาอยู่ที่นั่นระยะหนึ่ง ไม่ใช่ผ่านไปหรือหยุดเพียงเพื่อผ่านไปแหล่งท่องเที่ยวปลายทาง ผู้ใดจะเลือกเยือนสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ และวัตถุประสงค์ของการเดินทาง ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจ เยี่ยมเยือนญาติมิตรหรือเที่ยวชมสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่หรือเล็ก ก็ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งสิ้น

สรุปได้ว่า แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่เฉพาะที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้น มีกิจกรรม และวัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่หลากหลาย เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเด่น ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีแรงจูงใจ และวัตถุประสงค์ของการเดินทางให้ไปเยือน และใช้เวลาอยู่ที่แห่งนั้นระยะหนึ่ง

2. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวจำแนกได้หลายประเภท ดังนี้

2.1 จำแนกประเภทตามลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 4 ประเภท (ราณี อธิชัยกุล, 2546 : 38-46) ดังนี้

2.1.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองและมีความงดงามตามธรรมชาติ มีความโดดเด่นทางภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา และระบบป่าไม้ที่หลากหลาย ธรรมชาติที่ใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะอยู่ในรูปภูมิทัศน์ ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบ แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ คือ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ แหล่งน้ำ พืชพรรณและป่าไม้ เช่น อุทยานแห่งชาติภูกระดึง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

2.1.2 แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นและมีความสำคัญในฐานะเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนาที่แสดงถึงอารยธรรมของท้องถิ่น มีผลดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เช่น อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย พระบรมมหาราชวัง

2.1.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีเอกลักษณ์ และถ่ายทอดกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการดำเนินวิถีชีวิตของมนุษย์ และกิจกรรมที่แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.1.4 แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการสร้างกิจกรรมใหม่หรือปรับปรุงดัดแปลงเพื่อให้สถานที่ที่มีความหลากหลายในการทำกิจกรรมการเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินและความบันเทิง

2.2 จำแนกประเภทของแหล่งท่องเที่ยวตามการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ 3 ประเภท (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548 : 26-28) ดังนี้

2.2.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยเกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติที่มีความสวยงามน่าสนใจต่อการเดินทางไปเที่ยวชม แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

2.2.1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในสภาพดั้งเดิมปราศจากการดัดแปลง เป็นทรัพยากรในพื้นที่ที่มีความสันโดษ ซึ่งอยู่ไกลชุมชน คุณค่าของผู้เยี่ยมชมอยู่ที่ความอุดมสมบูรณ์เป็นธรรมชาติ ได้สัมผัสกับธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ทะเล ธารน้ำแข็ง เช่น อุทยานแห่งชาติทับลาน

2.2.1.2 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีการดัดแปลงปรุงแต่ง แต่ยังคงรักษาสภาพธรรมชาติไว้ เป็นทรัพยากรในพื้นที่กึ่งสันโดษ ที่มีการปรุงแต่งเพื่อความสะดวกในการเข้าถึง และเพิ่มความสามารถในการรองรับ คุณค่าของผู้เยี่ยมชมอยู่ด้วยการสัมผัสธรรมชาติในระดับภายนอก และได้รับความสะดวกในการเยี่ยมชม ได้แก่ ถ้ำ น้ำตก หุ่น้ำ น้ำพุร้อน ชายหาด อ่างเก็บน้ำ เช่น น้ำตกเหวสุวัต

2.2.1.3 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีการดัดแปลงก่อสร้างเพิ่มเติม เป็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติที่มีการพัฒนาแล้ว ซึ่งมีกิจกรรมตอบสนองความต้องการของผู้มาเยี่ยมชม มีความสะดวกสบายทุกรูปแบบ ได้แก่ รีสอร์ทในอำเภอวังน้ำเขียว

2.2.2 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามประโยชน์ของมนุษย์ ทั้งที่เป็นมรดกในอดีตและได้สร้างเสริมในสมัยปัจจุบัน ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศาสนา เป็นสิ่งที่แสดงถึงอารยธรรมและความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นนั้นว่าสมัยโบราณมีความเจริญด้านใด และเหลือมรดกตกทอดมาอย่างชนรุ่นหลัง จึงมีผลดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปเยือนพื้นที่นั้น ได้แก่ ปราสาทหิน อุทยานประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี

2.2.3 แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม แต่ละกลุ่มชน ที่มีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยยึดถือปฏิบัติ สืบทอดต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมที่มีผลต่อการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นศิลปวัฒนธรรม เช่น หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา งานประเพณี และงานกิจกรรมต่าง ๆ เช่น งานประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีลอยกระทง

สรุปได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวแบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองและมีความงดงามตามธรรมชาติ มีความโดดเด่นทางภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา และป่าไม้ที่หลากหลาย ธรรมชาติที่ใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะอยู่ในรูปภูมิทัศน์ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน หาดชมตะวัน น้ำตกเหวสุวัต

2. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศาสนา ที่แสดงถึงอารยธรรมและความเจริญของท้องถิ่นสมัยโบราณ และเหลือมรดกตกทอดมาอย่างชนรุ่นหลัง เช่น อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย

3. แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีเอกลักษณ์ และถ่ายทอดกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ และกิจกรรมที่แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน โบสถ์วัดบึงที่สร้างในสมัยอยุธยา งานประเพณีลอยกระทง งานวันสงกรานต์ที่มีกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

3. ความหมายแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural attraction) มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

รชพร จันทรสว่าง (2546 : 22) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและดึงดูดใจอยู่ที่วัฒนธรรม วิถีชีวิต ประเพณี และศิลปะแขนงต่าง ๆ ของพื้นที่ เช่น เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี หมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศรัณญา วรากุลวิทย์ (2546 : 192) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งในลักษณะของพิธี งานประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ศูนย์วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง

สินธุ์ สโรบล (2546 : 23) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง สถานที่จุดหมายของการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งวัฒนธรรมหรือเกี่ยวกับวัฒนธรรม และเป็นผลผลิตความเจริญของมนุษย์ เป็นวิถีชีวิตที่พัฒนามาจากลักษณะส่วนบุคคลจนเป็นสังคม และความแตกต่างของแต่ละวัฒนธรรมเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545 : 1) ได้ให้ความหมาย แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม ซึ่งปฏิบัติยึดถือสืบทอดกันมา

สรุปได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ในรูปแบบของวิถีชีวิต ประเพณี และศิลปะแขนงต่าง ๆ และกิจกรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิต และความแตกต่างของแต่ละวัฒนธรรม มีคุณค่าและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เช่น เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี หมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทอผ้าของตำบลเมืองปัก การทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา

4. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จำแนกได้หลายประเภทดังนี้

4.1 จำแนกตามลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 2 ประเภท (ราณี อธิชัยกุล. 2546 : 42-44) ดังนี้

4.1.1 แหล่งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่แสดงออกถึงลักษณะความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น เช่น สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัยที่นักท่องเที่ยวสนใจ ศึกษาลักษณะความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชุมชน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์และแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ ได้แก่

4.1.1.1 การดำเนินชีวิตของชาวบ้านที่กลายเป็นศิลปหัตถกรรม
ท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยวศึกษา เช่น การสร้างบ้านเรือนประเภทต่าง ๆ การปั้นเครื่องปั้นดินเผา
การแกะสลักไม้ หิน งาม เขาสัตว์ การหล่อหลอมโลหะสำริด ทองเหลือง ทองแดงและ
ดีเหล็ก การทำเครื่องเงิน เครื่องเขิน เครื่องถม การจักสานเครื่องใช้ต่าง ๆ การทอผ้าไหม
ผ้าฝ้าย การปรุงอาหารไทยทั้งคาวและหวาน

4.1.1.2 การรักษาโรค ได้แก่ การรักษาโรคด้วยเวชบำบัด เป็นการ
รักษาด้วยสมุนไพร ในรูปของยากิน ยาทา ยาพอก และยาป้าย การรักษาด้วยจิตบำบัด
เป็นการรักษาทางไสยศาสตร์ เช่น การใช้เวทย์มนต์คาถา การเข้าทรง การทำสมาธิและ
การสะเดาะเคราะห์ การรักษาด้วยกายบำบัด เป็นการรักษาด้วยการบีบนวด ประคบและ
ออกกำลังกาย

4.1.1.3 การทำมาหากิน เช่น การทำนา การทำไร่ การทำสวน
การทำเหมืองแร่ การทำสวนยางพารา การทำประมง เป็นต้น

4.1.1.4 ภาษาและวรรณกรรม เช่น ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ ภาษา
ท้องถิ่น สุภาษิต คำสอน เพลงพื้นบ้าน นิทาน ตำนาน ชาดก เป็นต้น

4.1.2 แหล่งศิลปวัฒนธรรมและประเพณี หมายถึง วัฒนธรรมที่
นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมี 3 ลักษณะ คือ

4.1.2.1 วัฒนธรรมเกี่ยวเนื่องกับศาสนา เป็นเรื่องราวทางพุทธ
ประวัติและนิทานอธิบายหลักธรรมที่นำมาพัฒนา เป็นการปฏิบัติประจำจนเป็นที่ยอมรับของ
คนในสังคม เช่น ประเพณีแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น

4.1.2.2 วัฒนธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับความเชื่อ ความเชื่อส่วนใหญ่
เกี่ยวพันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่ชาวบ้านเห็นว่าไม่ใช่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไป
แต่เนื่องจากไม่สามารถอธิบายได้ว่าเหตุใดจึงเกิดเหตุการณ์นั้น เมื่อเวลาผ่านไปจึงกลายเป็น
ความเชื่อให้เห็นความจำเป็นต้องทำพิธีกรรมต่อเนื่อง เช่น พิธีแห่ผีตาโขน จังหวัดเลย
งานประเพณีบุญบั้งไฟ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เทศกาลไหลเรือไฟ จังหวัดนครพนม

4.1.2.3 วัฒนธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับประเพณี เป็นประเพณีที่ปฏิบัติ
สืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานจนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในชุมชน มักก่อให้เกิดความรื่นเริงและ
เบิกบานใจ เช่น ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์พระประแดง การแข่งเรืออำเภอก
พิมาย เป็นต้น

4.2 จำแนกตามกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 3 ประเภท
(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548 : 28) ดังนี้

4.2.1 ประเภทศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ชุมชน หมู่บ้าน ตลาดน้ำ
ศูนย์วัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ดนตรีพื้นเมือง สินค้าพื้นเมือง วิถีชีวิต เป็นต้น

4.2.2 ประเภทประเพณี ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีลอยกระทง งานบุญบั้งไฟ เป็นต้น

4.2.3 ประเภทกิจกรรม ได้แก่ การศึกษาหาความรู้จากแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่กับการได้รับความเพลิดเพลิน เช่น กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมบันเทิง

สรุปได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จำแนกตามลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตความเป็นอยู่ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่แสดงออกถึงลักษณะความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น ที่เป็นศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น การรักษาโรค การทำมาหากิน ภาษาและวรรณกรรม

2. แหล่งศิลปวัฒนธรรมและประเพณี เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เกี่ยวเนื่องกับศาสนา ความเชื่อ และประเพณี

5. รูปแบบของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมหรือสัมผัสกับการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม และเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ประเพณี และศิลปะแขนงต่าง ๆ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว จำแนกรูปแบบของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (รชพร จันทร์สว่าง, 2546 : 22-24) ดังนี้

5.1 การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความดั้งเดิม เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินทั้งได้ความรู้ มีความเข้าใจต่อสภาพธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความมีจิตสำนึกต่อการรักษาคุณค่าของสภาพแวดล้อม และชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

5.2 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการภายใต้เงื่อนไข

5.2.1 ต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน วัฒนธรรมนิยมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว

5.2.2 ต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน วัฒนธรรมนิยมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว

5.2.3 ต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

5.2.4 ต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ

5.3 การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ เป็นการท่องเที่ยวที่พัฒนามาจากแนวความคิดจัดการที่พักแบบฟาร์มสเตย์ในต่างประเทศ หมายถึง การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวพำนักร่วมกับเจ้าของบ้าน และมีวัตถุประสงค์ที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของเจ้าของบ้าน ซึ่งเต็มใจจะถ่ายทอดวัฒนธรรมแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจัดหาที่พักและอาหารให้กับนักท่องเที่ยวโดยได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ในประเทศไทย เช่น หมู่บ้านไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรี ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย จังหวัดลำปาง หมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น

5.4 การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นทางเลือกในการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากร และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว โดยนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต วิธีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปทบทวน โดยเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกรุ่นหลานและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ตลอดจนคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่ารูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมหรือสัมผัสกับการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม และเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการดำเนินวิถีชีวิต ประเพณี และศิลปะแขนงต่าง ๆ ในรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน การท่องเที่ยวโดยชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่ให้คนในท้องถิ่นมีจิตสำนึกต่อการรักษาคุณค่าของสภาพแวดล้อม เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น รูปแบบการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ที่นักท่องเที่ยวพำนักร่วมกับเจ้าของบ้าน และมีวัตถุประสงค์ที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของเจ้าของบ้าน

6. ลักษณะของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 287-288) กล่าวว่า ลักษณะของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความสำคัญอยู่ 9 ประการ คือ

6.1 เป็นการท่องเที่ยวในลักษณะให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี โดยยึดหลักการที่ว่าต้องอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ให้ดีที่สุด เพื่อสามารถสืบทอดถึงชนรุ่นหลัง

6.2 เป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการจัดการอย่างยั่งยืนทั้งเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักที่ว่าไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

6.3 เป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่นในแง่ของสังคมและวัฒนธรรม โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวของนักท่องเที่ยว

6.4 เป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งนักท่องเที่ยว ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชน

6.5 เป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วม และได้ผลประโยชน์ โดยยึดหลักที่ว่าชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

6.6 เป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการตลาดของการให้บริการนักท่องเที่ยว ตามเกณฑ์แห่งการอนุรักษ์อย่างแท้จริง

6.7 เป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ เพิ่มคุณค่าและประสบการณ์ที่ได้รับ ทำให้ต้องกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีก

6.8 เป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่คำนึงถึงขีดความสามารถรองรับของพื้นที่และความสะอาดของพื้นที่

6.9 เป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

7. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีขนาดใหญ่ มีพื้นที่ทั้งหมด 20,493.96 ตารางกิโลเมตร หรือ 12,808,728 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.12 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งธรรมชาติที่โดดเด่นและสวยงาม ที่ได้รับประกาศให้เป็นมรดกโลกผืนป่าเขาใหญ่และทับลาน กิจกรรมการท่องเที่ยวก็งมแงกัญย ทัศนียภาพและบรรยากาศที่ได้รับขนานนามว่า สวิสเซอร์แลนด์ เมืองไทย ท่องเที่ยวโบราณสถานนับพันปี ปราสาทหินพนมวัน ปราสาทหินพิมาย ปราสาทหินเมืองแขก รวมทั้งศิลปวัฒนธรรม งานประเพณี และวิถีชีวิตชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ที่ยังคงสืบสานให้เห็นอีกมากมาย ทั้งเพลงโคราช รำโทนโคราช เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ทอผ้าไหมของอำเภอบักธงชัย การเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา สามารถใช้เส้นทางรถยนต์และรถไฟ มีความพร้อมในการอำนวยความสะดวกโดยเฉพาะที่พัก ประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว จังหวัดนครราชสีมา วางเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้ไปสู่ระดับนานาชาติได้ในอนาคตอันใกล้ เพื่อสนองนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว และจังหวัดมีความพร้อมในด้านการท่องเที่ยว (สมบูรณ์ งามลักษณ์, 2549 : 3)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา ได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากทุกหน่วยงานของจังหวัด มีการจัดประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดให้มีศักยภาพ และต้อนรับนักท่องเที่ยว (หอการค้าจังหวัด

นครราชสีมา. 2548 : 12) จังหวัดนครราชสีมามีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เข้ามาท่องเที่ยวในช่วงปี พ.ศ. 2544-2548 มีจำนวนเพิ่มขึ้นตามลำดับดังนี้ 1,826,154 คน 1,933,794 คน 2,104,241 คน 1,665,739 คน และ 2,620,474 คน และได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวในช่วงปี พ.ศ. 2545-2548 ตามลำดับดังนี้ 4,666.30 ล้านบาท 5,147.63 ล้านบาท 5,731.62 ล้านบาท 6,713.08 ล้านบาท (สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา. 2549 : 195)

แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมาที่กระจายอยู่ในพื้นที่ของอำเภอต่าง ๆ และมีนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยว (สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา. 2547 : 1) ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีจำนวน 261 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ที่มีน้ำตกเหวสุวัต น้ำตกแหวนรก อำเภอปากช่อง หาดชมตะวัน อำเภอเสิงสาง หาดลำตะชอง อำเภอครบุรี เขื่อนลำพระเพลิง อำเภอปักธงชัย เขื่อนลำตะคลอง อำเภอสีคิ้ว รวมทั้งรีสอร์ทต่าง ๆ ในอำเภอปากช่องและอำเภอวังน้ำเขียว (กระทรวงศึกษาธิการ. 2543 : 97 - 172) เป็นต้น

2. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ มีจำนวน 60 แห่ง ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย อำเภอพิมาย แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท อำเภอโนนสูง อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ปราสาทหินพนมวัน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวิรุวงศ์ อำเภอเมืองนครราชสีมา ปราสาทเมืองแขก อำเภอสูงเนิน เป็นต้น

3. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จำนวน 207 แห่ง ได้แก่ งานศิลปะจิตรกรรมภาพวาดภายในโบสถ์วัดต่าง ๆ เช่น วัดบึง วัดพระนารายณ์มหาราช อำเภอเมืองนครราชสีมา วัดหน้าพระธาตุ วัดโคกศรีสะเกษ วัดปทุมคงคา อำเภอปักธงชัย วัดโนนไทย อำเภอโนนไทย งานประเพณี เช่น งานฉลองวันแห่งชัยชนะของท้าวสุรนารีของจังหวัดนครราชสีมา งานประเพณีกินเขาคั่ว อำเภอสูงเนิน และงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต เช่น การเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ทอผ้าไหมของอำเภอปักธงชัย และอำเภอต่าง ๆ เป็นต้น

ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเข้ามาท่องเที่ยว ศึกษาหาความรู้จากแหล่งท่องเที่ยว และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น (รลิกา อังกูร และคณะ. 2547 : 149) เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตความเป็นอยู่ แหล่งท่องเที่ยวที่แสดงออกถึงลักษณะความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นที่เป็นศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น เช่น การทำเครื่องจักสาน การทำของใช้ต่าง ๆ การทำเครื่องปั้นดินเผา การทอผ้า รวมทั้งจิตรกรรมภาพวาดในโบสถ์ การรักษาโรคของภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นการนวดแผนโบราณ การเป่า ภาษษาและวรรณกรรม ได้แก่ การแสดงเพลงโคราช รำโทนโคราช และภาษาที่ใช้ คือ ภาษาโคราช และแหล่งศิลปวัฒนธรรมและ

ประเพณี เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเกี่ยวเนื่องกับศาสนา ความเชื่อ และประเพณี งานฉลองวันแห่งชัยชนะของท้าวสุรนารีของจังหวัดนครราชสีมา งานประเพณีกินเขาคั่ว อำเภอสูงเนิน งานประเพณีลอยกระทง งานประเพณีแห่เทียนพรรษา เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ที่แสดงออกถึงลักษณะความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น ที่เป็นศิลปหัตถกรรม ท้องถิ่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทางเลือกใหม่ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวใน ท้องถิ่น เพื่อสัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น เยี่ยมชมกระบวนการผลิต สินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน การทอผ้า การทำเครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสานของภูมิปัญญา ท้องถิ่น และซื้อสินค้าหัตถกรรมในท้องถิ่นด้วย

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2549 : 1) ได้ขึ้นทะเบียนแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม ที่เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้าน ของจังหวัดนครราชสีมา ไว้ 1 แห่ง คือ หมู่บ้าน ทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2548 : 21-24) รวบรวมแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมที่เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา ไว้ 3 แห่ง ดังนี้

1. หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อำเภอโชคชัย
2. หมู่บ้านทอผ้าไหมหล่งประดู่ อำเภอห้วยแถลง
3. หมู่บ้านทอผ้าไหมปักธงชัย อำเภอปักธงชัย

ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการจังหวัดนครราชสีมา (2549 : 6-149) รวบรวมแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา 15 แห่ง ดังนี้

1. หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อำเภอโชคชัย
2. หมู่บ้านทำเครื่องทองเหลืองบ้านบึง อำเภอโชคชัย
3. หมู่บ้านทอเสื่อกกจันทบูรบ้านปราสาท หมู่ 7 อำเภอโนนสูง
4. หมู่บ้านทอผ้าฝ้ายทอมือตำบลกุดโบสถ์ หมู่ 9 อำเภอเสิงสาง
5. หมู่บ้านทอผ้าไหมมัดหมี่ข่อย ตำบลด่านช้าง หมู่ 1 อำเภอบัวใหญ่
6. หมู่บ้านทอผ้าไหมมัดหมี่ ตำบลบ้านเหลื่อม หมู่ 3 อำเภอบ้านเหลื่อม
7. หมู่บ้านทอผ้าไหมปักธงชัย อำเภอปักธงชัย
8. หมู่บ้านทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านประสุข อำเภอชุมพวง
9. หมู่บ้านทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติหล่งประดู่ อำเภอห้วยแถลง
10. หมู่บ้านทอผ้าไหมมัดหมี่โนนตู-โนนจาน กิ่งอำเภอบัวลาย
11. หมู่บ้านทอผ้าซิ่นยวนบ้านโนนกุ่ม อำเภอสีคิ้ว
12. หมู่บ้านทอผ้าไหมมัดหมี่ตำบลสามเมือง หมู่ 4 กิ่งอำเภอสีดา
13. หมู่บ้านทอผ้าไหมมัดหมี่ตำบลโนนอุดม หมู่ 5 กิ่งอำเภอเมืองยาง

14. หมู่บ้านทอผ้าไหมมัดหมี่ตำบลไหล หมู่ 10 กิ่งอำเภอลำทะเมนชัย

15. หมู่บ้านทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านโนนสำราญ อำเภอแก้งสนามนาง

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา (2549 : 1-62) รวบรวมรายชื่อหมู่บ้านที่ผลิตงานหัตถกรรมพื้นบ้าน จากการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ พ.ศ. 2549 และการจัดเก็บข้อมูลหมู่บ้านที่ผลิตงานหัตถกรรมพื้นบ้านของภูมิปัญญาท้องถิ่นของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา (2549 : 7-11) โดยสรุปดังนี้

7.1 หมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านที่ประชาชนในท้องถิ่นผลิตงานหัตถกรรมพื้นบ้าน การทำเครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสานไม้ไผ่ จักสานผักตบชวา จักสานหรือทอเสื่อ จักสานเครื่องหวาย ไม้กวาด ผลิตภัณฑ์จากต้นตาล กะลามะพร้าว ไบลาน ซึ่งทำเป็นของใช้และของประดับตกแต่ง หมู่บ้านที่ผลิตงานหัตถกรรมพื้นบ้าน จำนวน 43 หมู่บ้าน ใน 20 อำเภอ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านทำของใช้และของประดับตกแต่ง

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ของใช้และของประดับตกแต่ง
โชคชัย	ด่านเกวียน	หมู่ 1,2,3,7,8,10	เครื่องปั้นดินเผา
	ท่าลาดขาว	หมู่ 9	ทอเสื่อกกสลับสลาย
	พลับพลา	หมู่ 12	จักสานไซ
เมืองนครราชสีมา	หนองกระทุ่ม	หมู่ 3	หัตถกรรมไม้ไผ่แปรรูป
	บ้านโพธิ์	หมู่ 10	จักสานผักตบชวา
จักราช	หนองขาม	หมู่ 1	หัตถกรรมทลายมะพร้าว
	ทองกลาง	หมู่ 4	ทอเสื่อกกจันทบูร
ด่านขุนทด	บ้านเก่า	หมู่ 12	หัตถกรรมปานศรนารายณ์
	หนองบัวละคร	หมู่ 1	หัตถกรรมเขาควายแกะสลัก
โนนสูง	มะค่า	หมู่ 1	ทอเสื่อจันทบูรและผลิตภัณฑ์
	ธารปราสาท	หมู่ 7	หัตถกรรมเส้นใยพืช จากต้นธูปฤาษี
	ด่านคล้า	หมู่ 12	สิ่งประดิษฐ์จากไบตาล
ประทาย	กระทุ่มราย	หมู่ 11	ผลิตภัณฑ์เสื่อกก
	โคกเพ็ด	หมู่ 5	หัตถกรรมเสื่อจันทบูร
ชุมพวง	ชุมพวง	หมู่ 11	ไม้กวาดมือเสื่อ
คง	เทพาลัย	หมู่ 1	ศิลปะประดิษฐ์ไบลาน
	เมืองคง	หมู่ 9	แปรรูปผลิตภัณฑ์ผักตบชวา

ตารางที่ 1 (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ของใช้และของประดับตกแต่ง
คง	คูขาด	หมู่ 6	จักสานไม้ไผ่
	ตาจั่น	หมู่ 6	ทอเสื่อจันทบูร
ปากช่อง	หนองสาหร่าย	หมู่ 10	ประดิษฐ์ภาพเอกลักษณ์ไทย ตู้มงคล
		หมู่ 11	หมวกยางพารา
วังน้ำเขียว	อุดมทรัพย์	หมู่ 10	ไม้กวาดดอกหญ้า
พิมาย	กระซอน	หมู่ 6	ทอเสื่อกกแปรรูปบ้านโนนพุทท
	บ้านรังกาใหญ่	หมู่ 12	ผลิตภัณฑ์จากหวาย
แก่งสนามนาง	สีสุก	หมู่ 1,9	ทอเสื่อกก
บ้านเหลื่อม	โคกกระเบื้อง	หมู่ 4	ทอเสื่อพื้นบ้าน
โนนแดง	บ้านวังหิน	หมู่ 3	ทอเสื่อกก
	โนนตาเถร	หมู่ 1 , 8	ทอเสื่อกก
	ลำพะเนียง	หมู่ 3,7	ทอเสื่อกก จักสาน
โนนไทย	บัลลังก์	หมู่ 17	จักสานไม้ไผ่
สูงเนิน	โคราช	หมู่ 3	ไม้กวาดดอกหญ้า
หนองบุญมาก	ไทยเจริญ	หมู่ 1	ทอเสื่อกกจันทบูร
เฉลิมพระเกียรติ	ช้างทอง	หมู่ 8	ทำทรงนก
	หนองงูเหลือม	หมู่ 9	ไม้กวาดเสี้ยนตาล
เมืองยาง	โนนตาสุก	หมู่ 7	ทอเสื่อกก

7.2 หมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านที่ประชาชนในท้องถิ่นผลิตงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ ทอผ้าไหมย้อมสีเคมี ทอผ้าฝ้าย การทำผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมและผ้าฝ้าย ซึ่งนำผ้าไหมและผ้าฝ้ายมาตัดเย็บเป็นเครื่องแต่งกาย ทำของใช้สอย และของประดับตกแต่งบ้านที่มีความสวยงาม หมู่บ้านที่ผลิตงานหัตถกรรมพื้นบ้าน จำนวน 80 หมู่บ้าน ใน 23 อำเภอ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านทอผ้าและผลิตภัณฑ์จากการทอผ้า

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ทอผ้าและผลิตภัณฑ์	
เสิงสาง	สุขไพบุลย์	หมู่ 13	ทอผ้าฝ้ายทอมือ	
	กุดโบสถ์	หมู่ 9,13	ทอผ้าฝ้ายทอมือมัดหมี่	
คง	หนองมะนาว	หมู่ 6	ทอผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าพื้น ผ้าโสร่ง	
	ขามสมบูรณ์	หมู่ 2,3,12	ทอผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าพื้น ผ้าโสร่ง	
จักราช	คลองเมือง	หมู่ 3,5	ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายมัดหมี่สี่ตะกรอ	
บัวใหญ่	หนองขาม	หมู่ 2,4	ทอผ้าไหมพื้นเรียบ	
	ด่านช้าง	หมู่ 1,11	ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ช่อ	
	หนองบัวสะอาด	หมู่ 9,11	ทอผ้าไหม	
ประทาย	ตลาดไทร	หมู่ 5,6,13	ทอผ้าไหมมัดหมี่	
	ประทาย	หมู่ 11,12	ทอผ้าไหมบ้านหัวละเลิง / หนองชาด	
	หันห้วยทราย	หมู่ 1,2	ทอผ้าไหมมัดหมี่	
ขามสะแกแสง	พะนางด	หมู่ 5	ทอผ้าขาวม้า	
บ้านเหลื่อม	บ้านเหลื่อม	หมู่ 3,4,5	ทอผ้าไหมมัดหมี่	
ขามทะเลสอ	ขามทะเลสอ	หมู่ 2	หัตถกรรมมัดเชือก	
เทพารักษ์	สำนักตะคร้อ	หมู่ 1	หัตถกรรมพื้นบ้าน(ตีนอน)	
ปักธงชัย	เมืองปัก	หมู่ 1,2,6,8,10, 11,12,13	ทอผ้าไหม	
	ตะคุ	หมู่ 7,13,18	ผ้าไหมมัดหมี่ มัดย้อม ผ้าไหมบาติก	
	นกออก	หมู่ 7	ทอผ้าไหมหางกระรอก	
ชุมพวง	ท่าลาด	บ้านประสุข	ทอผ้าไหมมัดหมี่	
	ครบุรี	ลำเพี้ยก	บ้านชัยประวิง	ผ้าฝ้ายทอมือมัดหมี่
ห้วยแถลง	ตะแบกบาน	หมู่ 3	ผ้าฝ้ายทอมือมัดหมี่	
	หูล่งประตู	หมู่ 1,2,9,11,12	ทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ	
	สีคิ้ว	บ้านหัน	หมู่ 1	ทอผ้าฝ้ายหางกระรอก
		หนองบัวน้อย	หมู่ 1	ทอผ้าชิ้นยวน
บัวลาย	มิตรภาพ	หมู่ 2 โนนกุ่ม	ทอผ้าชิ้นยวน	
	โนนจาน	หมู่ 2,9,12	ทอผ้าไหมมัดหมี่ด้วยกี่กระตุก	
แก้งสนามนาง	หนองหว้า	หมู่ 3,4	ทอผ้าไหมมัดหมี่	
	บึงพะไล	หมู่ 5	ทอผ้าไหมมัดหมี่	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ทอผ้าและผลิตภัณฑ์
แก้งสนามนาง	สีสุก	หมู่ 5,7	ทอผ้าไหมมัดหมี่
	โนนสำราญ	หมู่ 1,2,7,11	ทอผ้าไหมหางกระรอก มัดหมี่
สีดา	หนองตาดใหญ่	หมู่ 1,6,8,9	ทอผ้าไหมมัดหมี่
	สีดา	หมู่ 11	ทอผ้าไหมมัดหมี่
	สามเมือง	หมู่ 4	ทอผ้าไหมมัดหมี่
โนนแดง	โนนตาเถร	หมู่ 11	ทอผ้าไหม
	วังหิน	หมู่ 9	ทอผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าพื้น ผ้าโสร่ง
เมืองยาง	เมืองยาง	หมู่ 2,7	ทอผ้าไหมมัดหมี่
	โนนอุดม	หมู่ 5	ทอผ้าไหมมัดหมี่
พระทองคำ	สระพระ	หมู่ 5	ทอผ้าไหมมัดหมี่
	ทัพร้าง	หมู่ 5	ทอผ้าไหมมัดหมี่
ลำทะเมนชัย	ไพล	หมู่ 10	ทอผ้าไหมมัดหมี่
สูงเนิน	สูงเนิน	หมู่ 3	ทอผ้าพื้นเมืองเงียงนางดำ
	มะเกลือเก่า	หมู่ 5	ทอผ้าไหมมัดหมี่
หนองบุญมาก	สารภี	หมู่ 1	ทอผ้า

สรุปได้ว่า จังหวัดนครราชสีมา มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งธรรมชาติที่โดดเด่นและสวยงาม กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ทักษะนิยภาพและบรรยากาศที่น่าสัมผัส แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานนับพันปี ปราสาทหินพนมวัน ปราสาทหินพิมาย ปราสาทหินเมืองแขก รวมทั้งศิลปวัฒนธรรม งานประเพณี และวิถีชีวิตชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ที่ยังคงสืบสานให้เห็นอีกมากมาย ทั้งเพลงโคราช รำโทนโคราช เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ทอผ้าไหมของอำเภอบักรังชัย การเดินทางมาท่องเที่ยวสามารถใช้เส้นทางรถยนต์และรถไฟ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา ได้รับการส่งเสริมจากทุกหน่วยงานของจังหวัด มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและสร้างรายได้ให้จังหวัด แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นทางเลือกใหม่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในท้องถิ่น เพื่อสัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะที่เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ การทอผ้าไหมและผ้าฝ้าย เครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสานไม้ไผ่ จักสานผักตบชวา จักสานหรือทอเสื่อ จักสาน เครื่องหวาย ไม้กวาด ผลิตภัณฑ์จากต้นตาล กะลามะพร้าว ไบลาน กระจายอยู่ในพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอของจังหวัดนครราชสีมา

เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นทะเบียนไว้ แหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยว และเป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านซึ่งเป็นที่รู้จักของประชาชนในท้องถิ่น สามารถจะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

1. นโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีการกำหนดเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1.1 นโยบายหลักทางการท่องเที่ยวโดยรวม กำหนดนโยบายหลักไว้ 8 ประการ เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งหมด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545 : 5-6) ดังนี้

1.1.1 ส่งเสริม ชักจูง ให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางเข้ามาสู่ประเทศไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ เข้ามาเพิ่มพูนเศรษฐกิจส่วนรวมโดยรับด่วน

1.1.2 ขยายแหล่งท่องเที่ยวให้กระจายไปในท้องถิ่น เพื่อเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้ถึงประชากรในทุกภูมิภาค

1.1.3 อนุรักษ์และฟื้นฟูสมบัติทางด้านวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยไว้ด้วยจะดีที่สุด

1.1.4 พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดี เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนให้มากขึ้น

1.1.5 เพิ่มความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ให้สามารถเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางต่าง ๆ ในประเทศไทยด้วยความมั่นใจในความปลอดภัยของร่างกายและทรัพย์สินของตนเองและหมู่คณะ

1.1.6 ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยภายในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและเยาวชน เพื่อเป็นการเพิ่มสวัสดิการด้านการท่องเที่ยวแก่คนไทย

1.1.7 เสริมกำลังคนที่เป็นคนไทยเข้าทำงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มากที่สุด

1.1.8 ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม อันเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

1.2 นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ในจังหวัด โดยใช้หลักการทำงานร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน เป็น 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ (ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดนครราชสีมา. 2549 : 1-5)

1.2.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ พัฒนาคุณภาพสินค้าทางการท่องเที่ยวให้เป็นที่สนใจของตลาดการท่องเที่ยว พัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพ (New product) เพื่อเชื่อมโยงและสร้างทางเลือกใหม่แก่นักท่องเที่ยว ส่งเสริมให้มีกิจกรรม เทศกาล งานประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชนเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว สร้างแรงจูงใจเพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนมาลงทุนสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ประเภทงานหัตถกรรม พัฒนา ฟันฟู และเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมให้เข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกปลอดภัยให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.2.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนามาตรฐานการบริการในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว โดยมีแนวทางที่สำคัญ คือ พัฒนารูทกิจบริการเชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจสปา แหล่งช้อปปิ้ง รวมถึงร้านจำหน่ายสินค้า OTOP พัฒนามาตรฐานของธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ และบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พัฒนามาตรฐานการรักษาความปลอดภัย และการให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการพื้นฐานต่าง ๆ

1.2.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการตลาด โดยมีแนวทางที่สำคัญ คือ ขยายฐานตลาดใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพ เพิ่มช่องทางการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในกลุ่มจังหวัด ภูมิภาค และเพื่อนบ้าน จัดกิจกรรมส่งเสริมการขายในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดแสดงไปตามสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ การจัดงานแสดงสินค้าสำหรับผู้บริโภค

1.2.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการ โดยมีแนวทางที่สำคัญ คือ การวางแผนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การติดตามประเมินผลการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาฐานข้อมูลในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่นและประชาชนการศึกษาวิจัยการพัฒนาการท่องเที่ยว

สรุปได้ว่า นโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีการกำหนดเป็นนโยบายหลักทางการท่องเที่ยว และจัดทำเป็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดด้านการท่องเที่ยว ที่ส่งเสริม พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก การพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยว การพัฒนามาตรฐานการบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การส่งเสริมการตลาด การบริหารจัดการ เพิ่มความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น ส่งเสริมให้

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ขยายแหล่งท่องเที่ยวให้กระจายในท้องถิ่น สร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนมาลงทุนสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่

2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีการกำหนดกรอบในการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ไว้ดังนี้

2.1 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมี 5 ประเด็นหลัก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545 : 50) ดังนี้

2.1.1 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

2.1.2 การสำรวจและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2.1.3 การบริหารจัดการ

2.1.4 การวางแผนปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2.1.5 การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว

2.2 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบล ดำเนินการ 5 ภารกิจหลัก (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และกระทรวงมหาดไทย. 2541 : 124-125) ดังนี้

2.2.1 ภารกิจที่ 1 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

2.2.2 ภารกิจที่ 2 การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

2.2.3 ภารกิจที่ 3 การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2.2.4 ภารกิจที่ 4 การบริหารแหล่งท่องเที่ยว

2.2.5 ภารกิจที่ 5 การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการการท่องเที่ยว และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมี 5 ประเด็น ดังนี้

1. การสำรวจและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2. การวางแผนปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

3. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว

4. การบริหารจัดการ

5. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

3. บทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีการกำหนดบทบาทของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ไว้ดังนี้

3.1 บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดต่อการท่องเที่ยวตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 17 (ศตพงษ์ สุทธารักษ์. 2546 : 146) มีดังนี้

3.1.1 สำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพ

3.1.2 พัฒนา ปรับปรุง พื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

3.1.3 ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดทางสื่อที่จัดหาได้

3.1.4 ปรับปรุงบริการสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

3.1.5 ประสานแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

3.2 บทบาทของเทศบาลต่อการท่องเที่ยว ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (ศตพงษ์ สุทธารักษ์. 2546 : 150) มีดังนี้

3.2.1 สำรวจ จัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ให้มีศักยภาพในพื้นที่ โดยประสานงานกับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง

3.2.2 พัฒนาปรับปรุง พื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ ในเขตพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความสวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย เหมาะสำหรับเป็นศูนย์กลางจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว

3.2.3 ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ทางสื่อที่จัดหาได้ รวมทั้งปรับปรุง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น ป้ายชื่อสถานที่ท่องเที่ยว ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวก และดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

3.2.4 ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ระบบบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก ในสถานที่ท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมาตรฐาน เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านสะดวกซื้อ ร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง บริการพาหนะรับส่งนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เป็นต้น

3.2.5 ประสานและแสวงหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยอาจจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยว กลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาแหล่งท่องเที่ยว

3.3 บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (ศตพงษ์ สุทธารักษ์. 2546 : 160)

3.3.1 การสำรวจ ค้นหาสถานที่และจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว โดยหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในชุมชน รวบรวมข้อมูลเส้นทาง ประวัติและความสำคัญของ สถานที่เอาไว้ประชาสัมพันธ์ ถ้าแหล่งเดิมกำลังทรุดโทรม ก็ซ่อมแซมให้คงเดิม

3.3.2 ร่วมกันวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว สร้างจิตสำนึก ร่วมกัน จัดทำแผนพัฒนา และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผนวกแผนดังกล่าวเข้าไปในแผนพัฒนาขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น โดยให้มีความเชื่อมโยงกัน และสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยว

3.3.3 จัดให้มีการดูแลรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว วางระบบ ในการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และสุขอนามัยของที่พัก อาหารและ เครื่องดื่ม โดยการประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่และถือปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.3.4 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ตรวจสอบบริการสาธารณะที่มีอยู่ ว่าต้องสร้างใหม่ ปรับปรุง หรือเพิ่มบริการสาธารณะใหม่ ๆ ในชุมชน ทั้งเรื่องไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ระบบการจัดและหรือกำจัดขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย การจัดเก็บผลประโยชน์ รูปแบบต่าง ๆ เช่น ค่าผ่านทางเข้าชมพิพิธภัณฑ์ หรือสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งอยู่ในความดูแล ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดทำของที่ระลึกโดยชุมชน บริการที่พักอาศัยแก่นักท่องเที่ยว

3.3.5 การจัดทำโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการตลาดการท่องเที่ยว โดยเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวแก่สาธารณชนผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ หอกระจายข่าว และอินเทอร์เน็ต

3.4 บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ของตนเอง มี 6 ประการ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548 : 170-173) ดังนี้

3.4.1 บทบาทด้านการตลาดท่องเที่ยว เป็นบทบาทเกี่ยวกับการจัดทำ ระบบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และการส่งเสริมตลาดท่องเที่ยว

3.4.2 บทบาทด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่

3.4.3 บทบาทด้านการให้บริการท่องเที่ยว ด้านการขนส่ง ที่พัก อาหาร และเครื่องดื่ม นำเที่ยวและมีัคคุเทศก์ จำหน่ายสินค้าที่ระลึก

3.4.4 บทบาทด้านการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยดูแลรับผิดชอบ การจัดทำแผนพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก

3.4.5 บทบาทในด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

3.4.6 บทบาทด้านการให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

สรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมที่มีความน่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยว มีทั้งนโยบาย การบริหารจัดการ และบทบาทการพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจึงต้องมีการพัฒนาให้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในท้องถิ่น จึงต้องพัฒนาตามบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 5 ด้าน คือ

1. การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว
2. การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว
3. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว
4. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
5. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

4. ผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ มีทั้งทางบวกและทางลบ มีนักวิชาการได้สรุปไว้ดังนี้

วรรณงา ศิลปอาษา (2546 : 215-227) ได้สรุปถึงผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเจริญในทุกด้าน ผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศและชุมชน ผลกระทบเกิดขึ้น ดังนี้

- 1.1 ด้านบวก ทำให้เกิดการสร้างอาชีพ มีการจ้างงานให้กับประชาชน มีการกระจายรายได้สู่ชุมชน การเพิ่มรายได้ต่อหัวของชุมชน เศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง
- 1.2 ด้านลบ ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในการพัฒนาและกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจ เกิดปัญหาการแก่งแย่งผลประโยชน์กันเอง ค่าครองชีพและราคาที่ดินสูงขึ้น

2. ผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้

2.1 ด้านบวก การท่องเที่ยวส่งผลดีต่อแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน คือ เกิดประโยชน์ในการสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมแก่ชุมชนในด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการประกอบอาชีพของชุมชน ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ช่วยสร้างความสามัคคีแก่ชุมชน เกิดความร่วมมือในการฟื้นฟู อนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชน

2.2 ด้านลบ การท่องเที่ยวสามารถทำให้เกิดผลลบได้หลายประการดังนี้ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีและค่านิยมของชุมชน เกิดการขัดแย้งระหว่างประชาชนในชุมชนกับนอกพื้นที่ เกิดปัญหาการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เกิดปัญหาทางสังคม เช่น อาชญากรรม การขายบริการ และยาเสพติด เป็นต้น การลดค่าดั้งเดิมของศิลปหัตถกรรม เกิดปัญหาการทำลายศิลปวัตถุของชุมชน

3. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งทีประชาชนควรตระหนักและให้ความสำคัญ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบ ดังนี้

3.1 ด้านบวก เกิดการกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ช่วยกันค้นหาแนวทางการพัฒนา ปรับปรุง และรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน เกิดการฟื้นฟู และปฏิสังขรณ์สิ่งปลูกสร้างของชุมชน

3.2 ด้านลบ เกิดปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นของชุมชน ปัญหาการทำลายภูมิทัศน์ของชุมชน เกิดปัญหามลภาวะ เช่น น้ำเสีย ขยะมูลฝอย ปัญหามลภาวะทางเสียง ทางอากาศ ดินเสื่อมสภาพ เป็นต้น

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 156-160) ได้สรุปถึงผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเจริญในทุกด้าน ผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ

1.1 ด้านบวก คือ เกิดประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงโครงการสร้างเศรษฐกิจของชุมชน และขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยว เกิดการสร้างอาชีพ สร้างงาน นำรายได้เข้าสู่ชุมชน เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน

1.2 ด้านลบ คือ เกิดปัญหาคุณภาพของแรงงานแก่ชุมชนท้องถิ่น ค่าครองชีพสูง เกิดการแก่งแย่งผลประโยชน์ ส่วนแบ่งผลประโยชน์ เกิดปัญหาค่าใช้จ่ายในการจัดการชุมชนสูง และเกิดปัญหาราคาที่ดินในชุมชน

2. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านสังคม

2.1 ด้านบวก คือ เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการประกอบอาชีพของชุมชน สร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมแก่ชุมชน ช่วยยกมาตรฐานการครองชีพของชุมชน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว เกิดความสามัคคีในชุมชน เกิดการศึกษาในชุมชน และสร้างความปลอดภัยให้แก่ชุมชน

2.2 ด้านลบ คือ เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตค่านิยม และอุปนิสัยของสังคมชุมชน เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ชุมชน สังคม เกิดปัญหาเพศพาณิชย์ เกิดการหลอกลวงเอาเปรียบ และเกิดปัญหาอาชญากรรมในชุมชน

3. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม

3.1 ด้านบวก คือ วัฒนธรรมของชุมชนดึงดูดนักท่องเที่ยว เกิดการฟื้นฟู สืบทอดวัฒนธรรมของชุมชน สร้างความรัก ความหวงแหน และภาคภูมิใจวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนท้องถิ่น เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เกิดการส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายงานศิลปหัตถกรรม

3.2 ด้านลบ คือ เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยม เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว เกิดการลดคุณค่าของงานศิลปหัตถกรรมของชุมชน และเกิดการทำลายศิลปวัตถุของชุมชน

4. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม

4.1 ด้านบวก คือ เกิดการสร้างตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น รักษา ฟื้นฟู พัฒนา ปรับปรุง และค้นคว้าหาแนวทางรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ

4.2 ด้านลบ คือ เกิดการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรชีวภาพ ปัญหามลภาวะในชุมชน ทำลายภูมิทัศน์ของชุมชน เกิดการทรุดตัวของดิน สรุปได้ว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น มีดังนี้

1. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ด้านบวก ทำให้เกิดการสร้างอาชีพ มีการกระจายรายได้สู่ชุมชน เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน เศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง และด้านลบ ทำให้เกิดความไม่เสมอภาค และเกิดปัญหาการแก่งแย่งผลประโยชน์กันเอง ค่าครองชีพและราคาที่ดินสูงขึ้น

2. ผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านบวก สร้างความเจริญแก่ชุมชน ด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน การประกอบอาชีพ สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน สร้างความสามัคคีแก่ชุมชน เกิดความร่วมมือในการฟื้นฟูอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชน และด้านลบ เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี และค่านิยมของชุมชน เกิดการขัดแย้ง การเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เกิดปัญหาทางสังคม เช่น อาชญากรรม การขายบริการ และยาเสพติด การทำลายศิลปวัตถุของชุมชน

3. ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ด้านบวก เกิดการกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม หาแนวทางการพัฒนา ปรับปรุง และรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ฟื้นฟูและปฏิสังขรณ์สิ่งปลูกสร้างของชุมชน ด้านลบ เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นของชุมชน การทำลายภูมิทัศน์ของชุมชน ปัญหามลภาวะเป็นพิษ เช่น น้ำเสีย ขยะมูลฝอย ปัญหามลภาวะทางเสียง ทางอากาศ ดินเสื่อมสภาพ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1. ความหมายการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทำงาน ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้ สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2545 : 113) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้

ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของโครงการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วมต้องเป็นไปในรูปที่ผู้รับการพัฒนา เข้ามามีส่วนกระทำให้เกิดการพัฒนา มิใช่เป็นผู้รับการพัฒนาตลอดไป ทั้งนี้เป็นการเกื้อหนุนให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริงและถาวร

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2548 : 198-199) ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาดังแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การส่งเสริมและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือชุมชน พัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการ และโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

2.2 การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ มาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาค เพื่อให้ภูมิภาคมีลักษณะเป็นเอกเทศ ให้มีอำนาจทางการเมือง การบริหาร มีอำนาจต่อรองในการจัดสรรทรัพยากรอยู่ในมาตรฐานเดียวกันโดยประชาชนสามารถตรวจสอบได้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547 : 3) ระบุว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินโครงการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผล การนั้น ๆ ด้วย

นเรศ สงเคราะห์สุข (2541 : 10) ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ได้แก่ การวิจัย (ศึกษาชุมชน) การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การบริหารจัดการ การติดตามและประเมินผล ตลอดจนการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

นรินทร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 183) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องเป็นเหตุทำให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึก ร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม โดยการเข้ามามีส่วนร่วมกันทุกขั้นตอน ตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่ม และเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม ต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

2. ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ลักษณะของการมีส่วนร่วม นักวิชาการได้กล่าวถึง ดังนี้

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2548 : 208) สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วม โดยแบ่งตามอำนาจหน้าที่ของผู้ร่วมงาน แบ่งเป็น

1. การสนับสนุนทรัพยากร คือ การสนับสนุนเงิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือการช่วยทำกิจกรรม คือ เข้าร่วมในการวางแผน การประชุมแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล

2. อำนาจหน้าที่ของผู้เข้าร่วม คือ เป็นผู้นำ เป็นกรรมการ เป็นสมาชิก ซึ่งลักษณะการมีส่วนร่วมแสดงถึงระดับอำนาจของผู้เข้าร่วม มีส่วนร่วมโดยวิธีการพัฒนาความสามารถของประชาชน เป็นเพียงการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมเพียงบางส่วน

นรินทร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 188) ได้แบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ประการ

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน เช่น การรวมกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ

2. การมีส่วนร่วมทางอ้อม โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน เช่น กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน กรรมการกลุ่มสตรี กรรมการหมู่บ้าน

3. การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน เช่น สถาบัน หน่วยงาน ที่เชิญชวนหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527 : 189) ลักษณะการมีส่วนร่วมมีตั้งแต่เป็นสมาชิก จนถึงผู้นำหรือประธานกรรมการ คือ

1. เป็นสมาชิก
2. เป็นสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม
3. เป็นสมาชิกที่บริจาคเงินช่วยเหลือ
4. เป็นกรรมการ
5. เป็นประธานกรรมการ

สรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมมีทั้งการมีส่วนร่วมทางตรง ทางอ้อม และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม โดยการเป็นสมาชิก กรรมการ หรือประธานกรรมการ และมีการสนับสนุนเงิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือการช่วยทำกิจกรรม

3. ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2545 : 115)

ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการพึ่งตนเองในที่สุด เนื่องจากเกิดการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาและสร้างความเจริญให้กับชุมชนหรือหมู่บ้านของตน ผ่านกิจกรรมกระบวนการทำงานตามโครงการ
 2. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา เป็นการสะท้อนถึงความจริงใจของรัฐที่มีต่อการสนับสนุนให้ประชาชนมีเสรีภาพในการตัดสินใจ
 3. เป็นช่องทางสะท้อนปัญหาความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น ได้ถูกต้องและตรงประเด็น
 4. เป็นการสร้างข้อตกลงที่เกิดจากการยอมรับร่วมกันภายในกลุ่ม
 5. เป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคล มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และข้อคิดเห็นระหว่างกัน
 6. เป็นการสนับสนุนการพัฒนาความรักท้องถิ่นและความรับผิดชอบต่อสังคม
 7. เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของผลงานที่จัดทำขึ้นในหมู่บ้าน
- สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาในท้องถิ่น มีประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพึ่งตนเองได้ มีความรักท้องถิ่นและความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นเจ้าของผลงาน

4. ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นจะต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติ มีนักวิชาการได้อธิบายขั้นตอนการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

อคิน รพีพัฒน์ (2527 : 100-101) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาไว้ 5 ระดับ ดังนี้

1. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การพิจารณาปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุแห่งปัญหา
3. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาและพิจารณาแนวทางวิธีการในการแก้ปัญหา
4. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา
5. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมการพัฒนา

เจมส์ค็อกซ์ ปิ่นทอง (2526 : 10) ได้อธิบายขั้นตอนที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

อนุภรณ์ สุวรรณสทิศกร (2529 : 25) ได้กล่าวถึงแนวทางการมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการ คือ

1. ร่วมคิด คือ ร่วมในการประชุมปรึกษา หรือในการวางโครงการวิธีการดำเนินงานการติดตาม ตรวจสอบและการดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรมโครงการได้ผลตามวัตถุประสงค์
2. ร่วมการวางแผน คือ ร่วมในการวางนโยบายหรือแผนงาน หรือโครงการหรือกิจกรรม เพื่อขจัดและแก้ไขปัญหา และต้องการของประชาชน
3. ร่วมปฏิบัติตามโครงการ คือ เข้าร่วมในการดำเนินงานตามโครงการ
4. ร่วมติดตามประเมินผลโครงการ คือ เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ได้มีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแลรักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

บัณฑิต อ่อนคำ (2533 : 116) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชน ตลอดจนกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ

ขั้นที่ 2 ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

ขั้นที่ 3 ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงาน ประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นที่ 4 ขั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

ขั้นที่ 5 ขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

Cohen และ Uphoff (1980 : 200) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมเป็น 4 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ ประกอบด้วยการริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ ประกอบด้วยการสนับสนุนทรัพยากร การบริหาร การประสานความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ประกอบด้วยผลประโยชน์ด้านวัสดุ ด้านสังคม และส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนให้ความร่วมมือในการพัฒนาทุกขั้นตอนโดยความสมัครใจ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมคิดค้นปัญหาและตัดสินใจ

2. การมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนา

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา

4. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

5. การมีส่วนร่วมประเมินผลการพัฒนา

5. ปัจจัยการมีส่วนร่วม

ปัจจัยการมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนและสังคม ซึ่งได้มีนักวิชาการทำการศึกษาและวิจัย ดังนี้

ประพันธ์ วรรณบวร (2543 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิก อบต. ฝ่ายสภา คือ อายุ อาชีพ ประสบการณ์ในงานพัฒนา การติดตามข่าวสารทางการเมือง ความคาดหวังในผลประโยชน์ และอุดมการณ์ประชาธิปไตย ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิก อบต. ฝ่ายบริหาร คือ ประสบการณ์ในงานพัฒนา

ประภาพร ศรีสถิตย์ธรรม (2543 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการได้แก่ เพศ ตำแหน่ง การเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

สุดใจ บุญฤทธิ์ (2543 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า นักเรียนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พจนารถ กริ่งไกร (2545 : 66-71) กล่าวว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนเพศมีผลต่อการมีส่วนร่วมด้านจิตวางแผนทางจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพศหญิงจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าเพศชาย ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนนานกว่าจะมีการเข้าร่วมกลุ่มในชุมชนมากกว่าผู้อาศัยอยู่ไม่นาน ผู้ที่มีส่วนร่วมคิดมักจะมีส่วนร่วมดำเนินการประสานงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล

ราเมศร์ พรหมชาติ (2545 : 74) กล่าวว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่มีอายุและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ปกรณ จินาคำ (2547 : 85-95) กล่าวว่า อายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ การจัดกลุ่มองค์กรในชุมชน และการจัดงบประมาณการเงิน ตามลำดับ

สรุปได้ว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีผลต่อการพัฒนา คือ เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่ง การเป็นสมาชิกกลุ่ม การจัดกลุ่มองค์กรในชุมชน ประสบการณ์ในงานพัฒนา การจัดงบประมาณการเงิน ความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีระเบียบ กฎหมาย และแนวทางการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนี้

6.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545 : 49) ดังนี้

มาตรา 46 ซึ่งบัญญัติว่า บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 79 ซึ่งบัญญัติว่า รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวนบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

6.2 การมีส่วนร่วมของประชาชน ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และ 9 ได้กำหนดแนวทางสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ (ศรัญญา วรากุลวิทย์, 2546 : 327) ดังนี้

6.2.1 จัดกระบวนการหรือกลไกการบริหารจัดการของรัฐที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การจัดทำแผนและดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชน

6.2.2 จัดให้มีกระบวนการและช่องทางของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการพัฒนาเป็น 2 ระบบควบคู่กันไป คือ ระบบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา ร่วมกับภาครัฐ ซึ่งเป็นระบบที่มีการปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน และระบบที่มีการจัดกิจกรรมการพัฒนาใหม่โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ ซึ่งภาครัฐเป็นฝ่ายส่งเสริมและสนับสนุนในด้านนโยบาย มาตรการ และงบประมาณสนับสนุน

6.2.3 เสริมสร้างวิสัยทัศน์และสร้างขีดความสามารถในการจัดการ หรือการมีส่วนร่วมให้แก่องค์กรประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน สาธารณชน ภาคธุรกิจเอกชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานแผนงานโครงการของรัฐ ของชุมชน

6.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวัฒนธรรมของกระทรวงวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2546 : 17-25) คือ เป็นเวทีกลางในการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการรับผิดชอบต่อวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นของตนเอง และเพื่อเป็นการเสริมศักยภาพการดำเนินงานวัฒนธรรมในภาพรวมของชาติให้ประชาชนสามารถตั้งรับและปรับตัวให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาวะการณ์ของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และคาดหวังว่าการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมจะเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ในการดำเนินงานวัฒนธรรมท้องถิ่น ในลักษณะเปิดโอกาสให้ประชาชนและท้องถิ่น ซึ่งเป็นเจ้าของวัฒนธรรมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ส่งเสริมให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิและหน้าที่ด้านวัฒนธรรม โดยภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน และเน้นการศึกษาและพัฒนาอาชีพท้องถิ่นที่ใช้วัฒนธรรมเป็นพื้นฐานทั้งด้านเกษตร อุตสาหกรรม และหัตถกรรม การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่ก่อให้เกิดรายได้เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ โดยคำนึงถึงการผลิตสินค้าพื้นบ้านที่เป็นประโยชน์นำมาจำหน่ายสร้างรายได้ และยังเน้นวัตถุที่เป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น

6.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา (รสิกา อังกูร และคณะ. 2547 : 149-178) ศึกษาการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ หลายฝ่าย ได้แก่ ตำรวจ พัฒนาการอำเภอ สาธารณสุข เกษตรอำเภอ และกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยให้ความร่วมมือในลักษณะของการเข้าร่วมกิจกรรม และให้คำแนะนำต่าง ๆ รวมทั้งสนับสนุนการ

จัดตั้งกลุ่ม และอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ สำหรับทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นจุดเด่นและจุดขายในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ งานหัตถกรรมท้องถิ่น เช่น เครื่องปั้นดินเผา ผ้าไหม และโบราณสถานต่าง ๆ เช่น ปราสาทหินพิมาย

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในลักษณะร่วมดำเนินการ สำหรับประชาชนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในลักษณะร่วมสนับสนุนแรงงาน ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการและงบประมาณ ปัญหาด้านการประสานงาน การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ความร่วมมือกับภาคีอื่น ๆ ปัญหาในช่วงที่ไม่ใช่ฤดูกาลท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

1. ควรปรับปรุงเรื่องสาธารณูปโภคต่าง ๆ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยว
 2. ควรดูแลรักษาความสะอาดและปรับปรุงภูมิทัศน์ของสถานที่ท่องเที่ยวและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม
 3. ควรปรับปรุงการให้บริการให้มีมาตรฐาน สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว
 4. ควรมีการกำหนดมาตรฐานราคาจำหน่ายสินค้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและมีความหลากหลาย
 5. ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว
 6. ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดในรูปแบบต่าง ๆ
- สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 46 และ 79 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และ 9 เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และจัดการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการรับผิดชอบต่อวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ประชาชนทุกคนทั้งองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ในการดำเนินงานวัฒนธรรมท้องถิ่น และเน้นการศึกษา และพัฒนาอาชีพ

ท้องถิ่นใช้วัฒนธรรมเป็นพื้นฐาน ทั้งด้านเกษตร อุตสาหกรรม หัตถกรรม และการท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดรายได้เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ

การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นจุดเด่นและจุดขายใน จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ งานหัตถกรรมท้องถิ่น เช่น เครื่องปั้นดินเผา ผ้าไหม และ โบราณสถานต่าง ๆ เช่น ปราสาทหินพิมาย ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของ จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการและงบประมาณ ปัญหาด้านการ ประสานงาน การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ความร่วมมือกับภาคีอื่น ๆ ปัญหาในช่วงที่ ไม่ใช่ฤดูกาลท่องเที่ยว ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่เกิดขึ้นจากการศึกษาจะใช้เป็น แนวทางสำหรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สรุปดังนี้

1. การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว
2. การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว
3. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว
4. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
5. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม

1. ความหมายขององค์กรเครือข่าย

องค์กรเครือข่าย ได้มีนักวิชาการ ให้ความหมาย ดังนี้

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2548 : 195) กล่าวว่า องค์กรเครือข่าย หมายถึง การรวมพลังกันขององค์กร เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น ในลักษณะ เบญจภาคี ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ และประชาชน

บัณฑิต อ่อนคำ (2533 : 229) กล่าวว่า องค์กรเครือข่าย หมายถึง ความร่วมมือในกระบวนการพัฒนาของทุกฝ่าย โดยแต่ละฝ่ายมีบทบาทที่แตกต่างกันไปตาม หน้าที่ของตน ในลักษณะของพหุภาคี คือ ชาวบ้าน นักพัฒนา นักวิชาการ

กาญจนา แก้วเทพ (2530 : 448) ให้ความหมายของเครือข่าย หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรหลายองค์กรที่ต่างก็มีทรัพยากร ของตนเอง มีเป้าหมาย มีวิธีการทำงาน และมีกลุ่มเป้าหมายของตนเอง บุคคล ของกลุ่ม หรือองค์กร

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2546 : 22-23) ได้ให้ความหมาย องค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม เป็นองค์กรที่มาจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาค ประชาชน ที่มีการทำงานเป็นเครือข่ายและเชื่อมโยงกันในงานด้านวัฒนธรรมทั้งในระดับ

แนวราบและระดับแนวตั้ง โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันในการส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น

สรุปได้ว่า องค์กรเครือข่าย หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่ม หรือองค์กร มีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันไป มีการรวมพลังกันในลักษณะเบญจภาคี และพหุภาคี มีการทำงานเป็นเครือข่ายและเชื่อมโยงกัน มีกลุ่มเป้าหมาย มีเป้าหมาย มีวิธีการทำงาน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มาจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

2. องค์ประกอบขององค์กรเครือข่าย

องค์กรเครือข่าย เป็นองค์กรที่มีการทำงานเป็นทีม ประสานเชื่อมโยงกัน มีเป้าหมาย มีวิธีการทำงานร่วมกัน ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

2.1 องค์ประกอบขององค์กรเครือข่ายในรูปของไตรภาคี (อเนก นาคะบุตร. 2526 : 230-231) ดังนี้

2.1.1 ภาคีที่ 1 องค์กรชาวบ้าน หรือฝ่ายชาวบ้านจะใช้ความเชื่อ จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาแก้ไขปัญหาในชุมชน

2.1.2 ภาคีที่ 2 ภาครัฐ เป็นฝ่ายกำหนดกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ

2.1.3 ภาคีที่ 3 องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) มีหน้าที่เป็นตัวกลางที่ทำให้เกิดการพบกันครึ่งทางระหว่างนโยบายของรัฐกับความต้องการของชาวบ้าน และให้ชาวบ้านเป็นศูนย์กลาง

2.2 องค์ประกอบขององค์กรเครือข่าย ในการพัฒนาชุมชนที่มีการทำงานประสานกันเป็นทีม แบ่งได้ 4 ฝ่าย (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2548 : 233-234) ดังนี้

2.2.1 องค์กรประชาชน หรือประชาชนมีบทบาท ตัดสินใจหาทางแก้ไขปัญหา โดยการระดมความคิด ทรัพยากรและภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่น แก้ไขปัญหาและประเมินผลร่วมกัน

2.2.2 องค์กรพัฒนาของรัฐและเอกชน มีบทบาทในการศึกษาชุมชน การจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ประสานการติดต่อกับผู้นำของหมู่บ้าน สนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ และข้อมูลข่าวสารด้านวิชาการ

2.2.3 นักวิชาการ มีบทบาทเป็นนักวิจัย ผู้เชื่อมประสาน และให้ข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ แก่ชาวบ้านและนักพัฒนา

2.2.4 องค์กรพัฒนาระหว่างประเทศ ให้ทุนสนับสนุนโครงการพัฒนาทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน วิทยาการสมัยใหม่

สรุปได้ว่า องค์ประกอบขององค์กรเครือข่าย จะต้องมียุทธศาสตร์สำคัญ ประกอบด้วย องค์กรประชาชนหรือชาวบ้าน องค์กรเอกชนหรือองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กร

วิชาการ องค์กรภาครัฐ และองค์กรพัฒนาระหว่างประเทศ ที่มีการทำงานเป็นทีม ประสานเชื่อมโยงกัน มีเป้าหมาย มีวิธีการทำงานร่วมกัน ตัดสินใจหาทางแก้ไขปัญหา โดยการระดมความคิด ทรัพยากร งบประมาณ ข้อมูลข่าวสารด้านวิชาการ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. องค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม

องค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม เป็นองค์กรที่ดำเนินงานวัฒนธรรมในท้องถิ่น กระทรวงวัฒนธรรม ได้ออกระเบียบที่เกี่ยวกับองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม คือ ระเบียบกระทรวงวัฒนธรรม ว่าด้วยสภาวัฒนธรรม พ.ศ. 2546 ข้อ 6 สภาวัฒนธรรมประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากผู้แทนองค์กรที่ดำเนินงานวัฒนธรรม หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องที่ดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเป็นองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม เป็นองค์กรภาคี 5 กลุ่ม (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2546 : 43) ดังนี้

3.1 องค์กรภาครัฐ ได้แก่ หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรรัฐที่เป็นอิสระ หรือองค์กรภาครัฐในลักษณะอื่น ๆ ที่ดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่น

3.2 องค์กรเอกชน ได้แก่ องค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันจัดตั้งและดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ เช่น สมาคม มูลนิธิ องค์กรสาธารณะประโยชน์ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรการกุศล หรือองค์กรภาคเอกชนอื่น ๆ ที่ดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ

3.3 องค์กรชุมชน ได้แก่ องค์กรที่เกิดจากการรวมตัวด้วยความสมัครใจตามความถนัดของประชาชน และดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน กลุ่มประชาสังคม และกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

3.4 องค์กรธุรกิจ ได้แก่ องค์กรที่เกิดจากการรวมตัวของผู้ประกอบการทางธุรกิจต่าง ๆ เช่น บริษัท ห้างร้าน ร้านค้า สถานบริการ สถาบันการเงิน สหกรณ์ สื่อมวลชน และองค์กรธุรกิจอื่น ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ

3.5 องค์กรวิชาการ ได้แก่ สถาบันการศึกษา หน่วยงานด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ศูนย์วัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญหรือชำนาญการด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ

4. ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม

ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม เป็นผู้แทนที่มีหน้าที่การทำงานอยู่ในหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายทางวัฒนธรรม มีบทบาทในการดำเนินงานวัฒนธรรมในท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอ โดยมีที่มาและมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

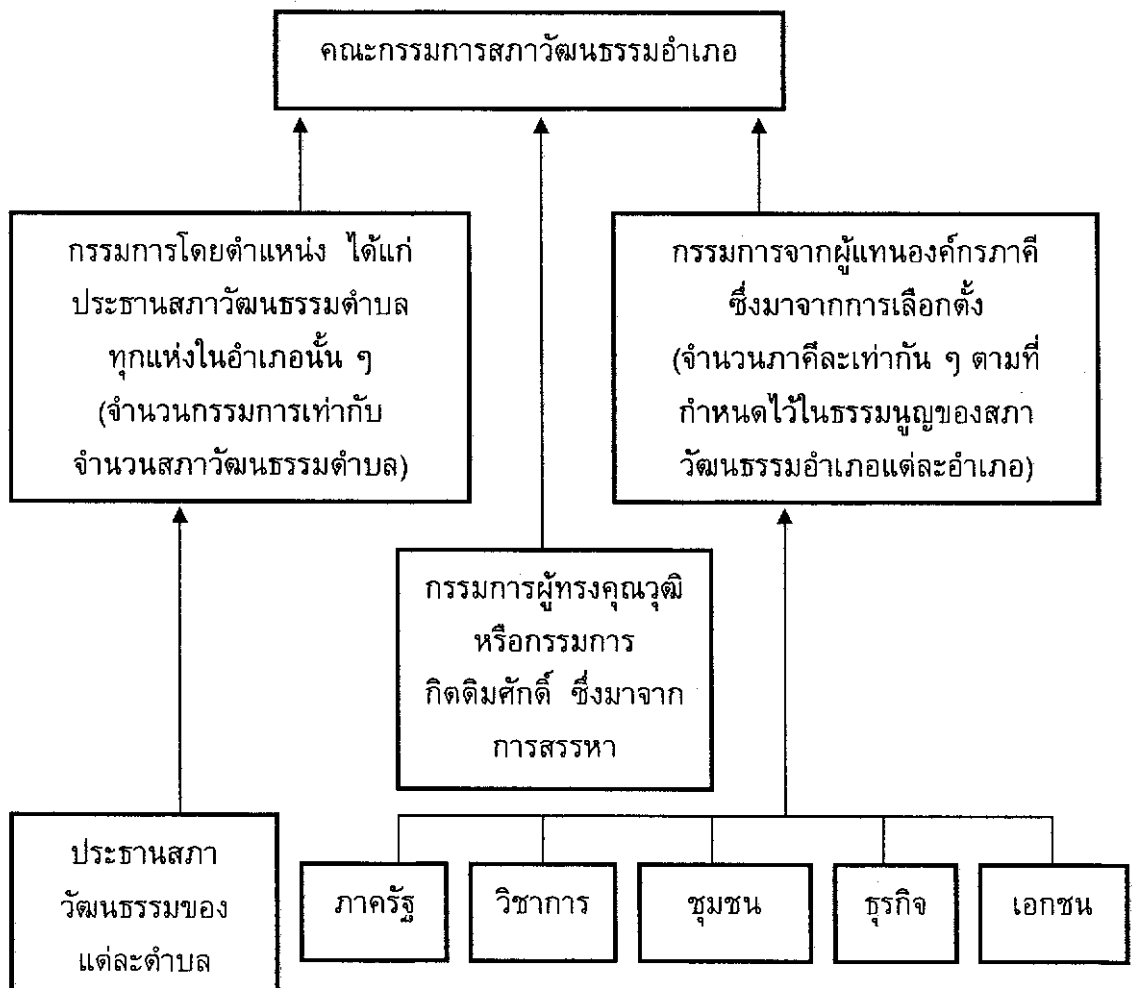
4.1 ที่มาของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมได้ออกระเบียบกระทรวงวัฒนธรรม ว่าด้วยสภาวัฒนธรรม พ.ศ. 2546 เพื่อให้มีธรรมเนียมปฏิบัติ

สำหรับสภาวัฒนธรรมทุกแห่งทุกระดับ ใช้เป็นต้นแบบและนำไปปรับปรุงแก้ไขธรรมนูญของสภาวัฒนธรรมแต่ละแห่ง คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมและการบริหารจัดการของสภาวัฒนธรรมให้ใช้หลักการตามระเบียบนี้ วิธีการได้มาของคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมทุกระดับจะต้องมีการเลือกตั้งอย่างสอดคล้องกัน โดยเริ่มจากการเลือกตั้งคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมตำบล อำเภอ จังหวัด และภาคตามลำดับ โดยให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ในฐานะเป็นสำนักงานเลขาธิการสภาวัฒนธรรมจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการตามระเบียบนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2546 : 1-3)

ในการดำเนินการตามระเบียบกระทรวงวัฒนธรรม ว่าด้วยสภาวัฒนธรรม พ.ศ. 2546 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา ในฐานะสำนักงานเลขาธิการสภาวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา ดำเนินการสรรหาคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมทุกแห่งทุกระดับ โดยเริ่มจากคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมตำบล สภาวัฒนธรรมอำเภอ สภาวัฒนธรรมจังหวัด และในส่วนของสภาวัฒนธรรมอำเภอ คณะกรรมการประกอบด้วย ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลทุกตำบล เป็นคณะกรรมการโดยตำแหน่ง เป็นคณะกรรมการที่มาจากการแต่งตั้ง ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมเป็นคณะกรรมการที่ได้มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกที่เป็นองค์กรเครือข่ายด้วยกัน ประกอบด้วยองค์กร 5 ภาค เป็นผู้แทนที่มีหน้าที่การทำงานอยู่ในองค์กรภาครัฐ องค์กรวิชาการ องค์กรชุมชน องค์กรธุรกิจ และองค์กรเอกชน ในพื้นที่อำเภอของจังหวัดนครราชสีมา และกรรมการทรงคุณวุฒิหรือกรรมการกิตติมศักดิ์ ซึ่งมาจากการสรรหาภายหลังจากที่ได้คณะกรรมการที่เป็นประธานสภาวัฒนธรรมตำบลทุกตำบล และผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมเรียบร้อยแล้ว

การได้มาซึ่งผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งของสภาวัฒนธรรมอำเภอ ได้จัดทำประกาศการเลือกตั้งคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอ โดยให้ผู้ที่ทำหน้าที่การทำงานอยู่ในองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม องค์กร 5 ภาค คือ องค์กรภาครัฐ องค์กรวิชาการ องค์กรชุมชน องค์กรธุรกิจ และองค์กรเอกชน ได้สมัครเป็นสมาชิกสภาวัฒนธรรมอำเภอ และให้มีการเลือกตั้งผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม จากสมาชิกสภาวัฒนธรรมอำเภอที่เป็นองค์กรเครือข่ายด้วยกัน โดยจัดให้มีการประชุมชี้แจงก่อนที่จะดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนองค์กรเครือข่าย ซึ่งจะใช้วิธีการเลือกตั้งแบบเปิดเผย จะเลือกตั้งผู้แทนองค์กรภาคีจำนวนเท่ากัน ๆ เมื่อได้รับเลือกให้เป็นผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมก็นับเป็นคณะกรรมการชุดหนึ่งของสภาวัฒนธรรมอำเภอที่มาจาก การเลือกตั้ง และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกสภาวัฒนธรรมอำเภอด้วยกัน ต่อจากนั้นจังหวัดก็จะจัดทำประกาศจังหวัดนครราชสีมาแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอ ดำรงตำแหน่งตามวาระและมีบทบาทหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในธรรมนูญของสภาวัฒนธรรมอำเภอของแต่ละอำเภอ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา. 2546 : 2-10) ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงที่มาของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม คณะกรรมการสภาวัฒนธรรม อำเภอ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2546 : 12

4.2 บทบาทหน้าที่ ตามระเบียบกระทรวงวัฒนธรรม ว่าด้วยสภาวัฒนธรรม พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้สภาวัฒนธรรมอำเภอต้องมีธรรมนูญของสภาวัฒนธรรมอำเภอ ซึ่งแต่ละธรรมนูญกำหนดบทบาทหน้าที่ของสภาวัฒนธรรมอำเภอ และคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2547 : 17-25) ดังนี้

4.2.1 บทบาทหน้าที่ของสภาวัฒนธรรมอำเภอ สภาวัฒนธรรมอำเภอมีหน้าที่ในการส่งเสริมและประสานการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

4.2.1.1 เสนอข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการดำเนินงานและการติดตามประเมินผลการดำเนินงานวัฒนธรรม

4.2.1.2 เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดในการดำเนินงานวัฒนธรรม รวมทั้งเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายการดำเนินงาน วัฒนธรรม

4.2.1.3 ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาการดำเนินงานวัฒนธรรม ร่วมกับองค์กรภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรม

4.2.1.4 ระดมทรัพยากร บุคลากร และสรรพกำลังต่าง ๆ จากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรม

4.2.1.5 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมขององค์กรภาคีและ เครือข่ายวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา สร้างสรรค์ เผยแพร่ แลกเปลี่ยน สืบทอด เผ่ากระวีงทางวัฒนธรรม

4.2.1.6 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรม และผลการดำเนินงาน ขององค์กรภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรมต่าง ๆ

4.2.1.7 ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่กระทรวงวัฒนธรรม จังหวัด หรือ หน่วยงานอื่น ๆ ขอความร่วมมือ

4.2.1.8 ปฏิบัติตามธรรมเนียมหรือข้อบังคับของสภาวัฒนธรรม

4.2.1.9 ปฏิบัติตามมติที่ประชุมคณะกรรมการสภาวัฒนธรรม อำเภอกที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อคุณธรรม จริยธรรม และข้อกำหนด

4.2.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอ ผู้แทน องค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม เป็นคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอ ที่เป็นผู้แทนองค์กร ประชาชนให้เข้ามาดำเนินการบริหารจัดการงานวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวง วัฒนธรรม ว่าด้วยสภาวัฒนธรรม พ.ศ. 2546 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ ดังนี้

4.2.2.1 กำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวทางทางการ ดำเนินงานวัฒนธรรมในท้องถิ่น

4.2.2.2 ประสานงานและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงาน ด้านวัฒนธรรมในท้องถิ่น

4.2.2.3 กำหนดมาตรการในการดำเนินงานให้ครอบคลุม ความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรม

4.2.2.4 ให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ และอนุมัติ งบประมาณเพื่ออุดหนุนและสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น

4.2.2.5 ส่งเสริมและกระตุ้นให้องค์กรในท้องถิ่นมีบทบาทและมี ส่วนร่วมในการดำเนินงานวัฒนธรรมในรูปการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมและรูปแบบ อื่น ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

4.2.2.6 ส่งเสริมให้มีการระดมทุนจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานวัฒนธรรม

4.2.2.7 ส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรภาคีและเครือข่ายวัฒนธรรมมีการประสานสัมพันธ์กันในระบบเครือข่ายทางวัฒนธรรม

4.2.2.8 สนับสนุนให้มีการศึกษาและวิจัยวัฒนธรรมในท้องถิ่นอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง

4.2.2.9 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมถึงให้มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง

4.2.2.10 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างท้องถิ่นและระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง

4.2.2.11 พิจารณาให้ความเห็นชอบการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมและการอนุญาตจัดตั้งสมาคมมูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นก่อนนำเสนอขออนุมัติจัดตั้งจากผู้มีอำนาจอนุญาตจัดตั้ง

4.2.2.12 แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อดำเนินงานใด ๆ ในกิจกรรมสภาวัฒนธรรม

4.2.2.13 ปฏิบัติงานอื่นใดที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม จังหวัด หรือกรุงเทพมหานคร

4.2.2.14 มีหน้าที่ให้การรับรองการเป็นสมาชิกสภาวัฒนธรรม

4.2.2.15 มีหน้าที่เข้าร่วมประชุมสภาวัฒนธรรมและร่วมกิจกรรมของสภาวัฒนธรรม หรือองค์กรเครือข่ายที่สภาวัฒนธรรมให้การสนับสนุน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

อนงค์ พัฒนจักร (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยม่วง จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ลักษณะทั่วไปของสตรีที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สตรีในหมู่บ้านห้วยม่วง จำนวน 70 คน ซึ่งถูกคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิง

คุณภาพ โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า หมู่บ้านห้วยม่วง เป็นชุมชนที่มีความหลากหลาย และให้ความสำคัญในเรื่องผลประโยชน์ในด้านรายได้หรือเศรษฐกิจเป็นหลัก ความสัมพันธ์ในชุมชนห่างเหิน มีสภาพความขัดแย้งแอบแฝงทั้งภายในและภายนอกชุมชน สตรีที่มีระดับการมีส่วนร่วมมาก จะมีจำนวนมากกว่า มีขนาดครัวเรือนใหญ่กว่า และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนานกว่า แต่มีอายุ รายได้ ขนาดพื้นที่ถือครอง ภาวะหนี้สินและจำนวนแรงงานน้อยกว่าสตรีที่มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย และสภาพหนี้สินจะมีความแตกต่างกันในด้านวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมของสตรี อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนในอดีต การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความคาดหวังในผลประโยชน์จากชุมชน วิธีการรับข่าวสาร ระดับความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ และระดับการตระหนักถึงปัญหาทรัพยากรป่าไม้ และปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วม คือ อายุ ขนาดพื้นที่ถือครอง ภาวะหนี้สิน และแหล่งถ่ายถอดอบรมเลี้ยงดูสมาชิกในชุมชน

อรรวรรณ พันธุ์เนตร (2541 : 74-79) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการมีส่วนร่วมและความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวของประชาชน กรณีบ้านหาดไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เพื่อประเมินความต้องการของประชาชนในการมีส่วนร่วมและพัฒนาการท่องเที่ยว กรณีบ้านหาดไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 143 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การกระจายความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ประกอบด้วย การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ประชากรหมู่บ้านหาดไคร้ มีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยว และความต้องการให้หมู่บ้านได้รับการพัฒนาในระดับสูง และส่วนใหญ่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหาดจับปลาบึกในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคล (ระยะเวลาที่อาศัยอยู่) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (ประโยชน์ที่ได้รับ) และปัจจัยด้านจิตวิทยา (ทัศนคติ) ไม่มี ความสัมพันธ์กับความต้องการมีส่วนร่วม และความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยส่วนบุคคล (ระดับการศึกษาและภูมิฐานะ) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (อาชีพและรายได้) มีความต้องการให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กรณีของประชาชนที่มีภูมิฐานะแตกต่างกันมีความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประภาพร ศรีสถิตย์ธรรม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณีของชุมชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดนครราชสีมา เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการชุมชน จำนวน 274 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิและตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง การเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วิไล บุญบรรจง (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว บริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนที่อยู่บริเวณชายฝั่งทะเลในรัศมี 200 เมตร จำนวน 135 คน พื้นที่ศึกษา คือ หาดทรายทอง หาดแสงจันทร์ หาดกันอ่าว และหาดบ้านเพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สถิติวิเคราะห์ ประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และความต้องการเกียรติยศ โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

สุดใจ บุญฤทธิ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองขาม ตำบลป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และศึกษาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองขาม จำนวน 117 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และ ค่า F-test ค่า Least-Significant Different (LSD) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 9.5 ปี ส่วนใหญ่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก นักเรียนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันจะมีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปิยพร ทาวีกุล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านไหลหิน ตำบลไหลหิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาความต้องการและรูปแบบในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการให้วัดไหลหินเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน วิธีการศึกษาใช้การสังเกต และการสัมภาษณ์อย่างเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่ม โดยกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มชาวบ้าน กลุ่มที่เป็นทางการ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความถนัดของชาวบ้าน และขนาดของงานว่าทางวัดต้องการให้ชาวบ้านเข้าไปช่วยเหลือมากหรือน้อย รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมุ่งประเด็น 5 ด้าน คือ การพัฒนาเส้นทาง การจัดร้านค้าและของที่ระลึกในรูปแบบของสหกรณ์ การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

เนตรชนก นันที (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนวัดพระบาทห้วยต้ม อำเภอสี จังหวัดลำพูน เพื่อศึกษาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนวัดพระบาทห้วยต้มในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และศึกษาแนวทางการจัดการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนวัดพระบาทห้วยต้ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็น 4 กลุ่ม คือ ผู้นำอย่างเป็นทางการ ผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และพนักงานส่งเสริมการตลาดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย วิธีการศึกษาแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึกและกึ่งโครงสร้าง และการสนทนากลุ่มในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ด้านองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนวัดพระบาทห้วยต้มในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านความสะดวกในการเข้าถึง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวก แต่มีจุดอ่อนอยู่ 2 จุดในองค์ประกอบสิ่งอำนวยความสะดวก คือ การให้บริการอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่หลากหลาย และการขาดการให้บริการด้านข้อมูล ด้านแนวทางการจัดการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้น ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ร่วมกันวางแนวทางการจัดการไว้ 4 ด้าน คือ การจัดการด้านการจัดโครงสร้างองค์กรการท่องเที่ยว การจัดการด้านบุคลากร การจัดระบบการดำเนินงาน และการจัดรายการนำเที่ยว ข้อจำกัดก็คือ ยังไม่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในชุมชนแห่งนี้

ชัชวาล เอื้อสุวรรณ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว ศึกษาเฉพาะกรณี สวนรุกขชาติน้ำตกธารทอง อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 298 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวในระดับน้อย ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดิน น้ำ มากที่สุด และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ ดิน น้ำ และการจัดการขยะมูลฝอยน้อยที่สุด และเมื่อจำแนกตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม ปรากฏว่าประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการรับผลประโยชน์มากที่สุด และมีส่วนน้อยที่สุดในขั้นตอนการประเมินผล ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม การได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว การมีตำแหน่งในชุมชน ทศนคติต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวและทัศนคติเชิงสิ่งแวดล้อมนิยมเมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว ได้แก่ อันดับ 1 การสนับสนุนทางสังคม อันดับ 2 การได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันดับ 3 การมีตำแหน่งในชุมชน และอันดับ 4 ทศนคติต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังพบว่า ทัศนคติเชิงสิ่งแวดล้อมนิยมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม ตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถร่วมทำนายตัวแปรการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว ได้ร้อยละ 57.90

พจนารถ กริ่งไกร (2545 : 66-71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม กรณีศึกษาตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้นำชุมชนกับการมีส่วนร่วม และปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต สันทนากลุ่มย่อย และแบบสอบถาม จากกลุ่ม

ตัวอย่าง 260 ราย การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติแบบพรรณนา คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้นำชุมชนเกือบทั้งหมดเป็นเพศชาย แต่ประชาชนตำบลโป่งงาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 40-49 ปี มากที่สุด มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมเป็นหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 40 ปี การมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ตำบลโป่งงาม บทบาทของผู้นำชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมทั้งด้านการร่วมคิด วางแนวทาง การร่วมดำเนินการ การร่วมประสาน การร่วมรับผลประโยชน์ และการร่วมติดตามประเมินผล ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนเพศหญิงมีผลต่อการมีส่วนร่วมด้านคิดวางแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำชุมชนกับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ทั้งด้านหน้าที่รับผิดชอบ ด้านการกำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว การจัดการแหล่งท่องเที่ยว และปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม เพศหญิงจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าเพศชาย ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนนานกว่า จะมีการเข้าร่วมกลุ่มในชุมชนมากกว่าผู้อาศัยอยู่ไม่นาน ผู้ที่มีส่วนร่วมคิดมักจะมีส่วนร่วมดำเนินการ ประสานงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล ส่วนตัวแปรอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม

สุนันทา จันทวารา (2545 : 55-58) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเต๋อ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเต๋อ และแนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเต๋อ ใช้วิธีการสุ่มอย่างมีระบบ ได้กลุ่มตัวอย่าง 122 หลังคาเรือน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 3 คน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่ไม่ใช่ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 77 คน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นและเป็นผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 45 คน เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเต๋ออยู่ในระดับน้อย 5 ประเด็น ดังนี้ การค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหา การวางแผน การร่วมปฏิบัติงาน การตัดสินใจ และการติดตามประเมินผล ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ทัศนคติต่อการท่องเที่ยว ประโยชน์ที่ได้รับ ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว แรงจูงใจทางเศรษฐกิจ

การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน หรือผู้นำหมู่บ้าน แนวทางที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การให้ภาครัฐเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน การมีผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างรัฐ เจ้าของสถานที่และผู้ดำเนินการ ควรมีการชักชวนและประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น รวมทั้งการจัดตั้งคณะกรรมการทำงานให้ชัดเจน

รามะศรี พรหมชาติ (2545 : 72-74) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 180 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยวในระดับน้อย ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรพบว่า ประชาชนที่มีอายุและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประชาชนที่มีอาชีพ ระดับการศึกษา และความแตกต่างในภูมิสำเนา มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทานตะวัน อินทร์จันทร์ (2546 : 62-69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 216 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และปัจจัยด้านการได้รับการฝึกอบรม มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ปัจจัยด้านการศึกษาไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วม

ปกรณ จินาคำ (2547 : 85-95) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาบ้านห้วยอี อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาบ้านห้วยอี อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นชาวบ้านห้วยอี จำนวน 200 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน 30 ปี การศึกษาไม่เกินระดับมัธยมศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 3,000 บาท ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์กัน และมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ การจัดกลุ่มองค์กรในชุมชน และการจัดงบประมาณการเงิน ตามลำดับ

สรุปว่า จากการศึกษางานวิจัยในประเทศ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ได้ทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน คณะกรรมการ และชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต ระเบียบวิธีวิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์ประกอบด้วย ค่า t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของประชาชนอยู่ในระดับน้อย ปานกลาง และมาก ปัจจัยที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ ตำแหน่งในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่ม การจัดกลุ่มองค์กรในชุมชน ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ทศนคติต่อการท่องเที่ยว การสนับสนุนทางสังคม และแรงจูงใจทางด้านเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการคิดค้นปัญหาและตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนร่วมพัฒนาในด้านความปลอดภัย ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านการบริหารจัดการ การอำนวยความสะดวก ด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ด้านการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Sudhian (2000 : Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนท้องถิ่น : การวิเคราะห์เชิงวิฤติของวรรณกรรมที่ได้รับการตีพิมพ์ การศึกษาแสดงให้เห็นถึงประเด็นของชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยจำแนกระดับต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมในสิ่งที่เกี่ยวข้อง วิธีการที่อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ ได้รับการกระจาย ผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการ ข้อมูลต่าง ๆ จากการทบทวนวรรณกรรมที่ได้รับการตีพิมพ์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ของวรรณกรรมที่ได้รับการตีพิมพ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาของวรรณกรรม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมแบบปิดถูกใช้บ่อยในกรณีศึกษาต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการศึกษาไม่สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมในวรรณกรรมที่ได้ทบทวน และการเป็นตัวแทนของสมาชิกชุมชนต่าง ๆ ก็กับการมีส่วนร่วมในกรณีศึกษาได้

สะท้อนอคติต่าง ๆ บ่อยที่สุด เช่น โดยวิธีทางลำเอียงและผู้นำลำเอียง วิเคราะห์คำแนะนำต่าง ๆ สำหรับนโยบาย การวางแผน และเสนอการวิจัยในโอกาสต่อไป

Speier (2005 : Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวและการพัฒนาแบบยั่งยืน เพื่อตรวจสอบบทบาทและความรับผิดชอบการท่องเที่ยวในมุมมองของการพัฒนาแบบยั่งยืน เป้าหมายและกระบวนการต่าง ๆ ของการพัฒนาแบบยั่งยืน รวมถึงศักยภาพของมนุษย์ และสถาบันทางประชาธิปไตย เพื่ออำนวยความสะดวกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวเป็นทางเลือกที่สำคัญของการพัฒนา ได้รับการส่งเสริมศักยภาพเพื่อเสนอการผสมผสานที่เป็นเอกลักษณ์ของลักษณะต่าง ๆ เพื่อตอบสนองมิติทางการพัฒนาแบบยั่งยืน สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องประกอบด้วยสังคมและมนุษย์ ตลอดจนเป้าหมายการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่สัมฤทธิ์ผลที่ดำเนินการภายในบริบทของการปกป้องวัฒนธรรมของมนุษย์และสภาพแวดล้อม หนึ่งความเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาการท่องเที่ยวกับการพัฒนาแบบยั่งยืนปรากฏว่าไม่มีโอกาสใดเลยที่มิติทั้งของการพัฒนาแบบยั่งยืนได้รับแสดงผล ฉะนั้นการวิจัยในอนาคตควรศึกษาอธิบายการพัฒนาแบบยั่งยืนในปัจจุบันแสดงแนวโน้มของการปรับปรุงในการมุ่งสู่ความยั่งยืนมากขึ้น

Feifan (2001 : Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เป็นแท้จริง : หมู่บ้านพื้นเมืองในไต้หวัน ประเทศจีน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้จัดทำขึ้นสำหรับชนกลุ่มน้อย เพื่อแสดงถึงวัฒนธรรม ประเพณี และมรดกต่าง ๆ ของพวกเขาในเวลาเดียวกันก็เกิดความตึงเครียด ประเด็นต่างๆของความเป็นของแท้จริง และการดัดแปลงชนกลุ่มน้อยประสบกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในหมู่บ้านพื้นเมืองต่าง ๆ ได้รับการใช้เป็นจุดที่โดดเด่นของการเข้าไปท่องเที่ยว ผู้เกี่ยวข้องมี 4 ประเภท คือ รัฐบาล ธุรกิจการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และชุมชนต่าง ๆ ของชนกลุ่มน้อย และตรวจสอบมาตรฐานที่แท้จริงของโครงสร้าง คือ การไม่ทำให้เกิดการค้ำแบบดัดแปลง วิวัฒนาการทางวัฒนธรรมกับการจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ การพัฒนาทางเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม การปกครองตนเองของชนกลุ่มน้อยกับเกณฑ์ของรัฐ การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยรวมกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นแท้จริงที่เกี่ยวข้องมากที่สุด คือ สวย เป็นเรื่องของสายตาคู่ดู จึงจำเป็นต้องมีการยกระดับจากเดิมที่มุ่งเน้นธรรมชาติ และจำแนกระดับของความเป็นของแท้ ผู้เกี่ยวข้องมากมายแสดงตำแหน่งที่แตกต่างกัน ด้วยเคารพต่อความรู้สึกของประชาชนทั่วไป และความตึงเครียดอยู่ระหว่างจุดสนใจของพวกเขา เช่น รัฐให้ความสนใจในการควบคุมปกครองชนกลุ่มน้อย ธุรกิจการท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ นักท่องเที่ยวแสดงออกถึงความสับสนของความเป็นแท้จริง ชนกลุ่มน้อยสนับสนุนข้าราชการอนุรักษ์วัฒนธรรม แต่ให้ความสำคัญต่องานและค่าตอบแทนตามลำดับการศึกษาได้ให้คำแนะนำต่าง ๆ สำหรับผู้วางแผนการท่องเที่ยว เช่น การมีส่วนร่วมของชนกลุ่มน้อยใน

กระบวนการตัดสินใจ การพัฒนาทางกลยุทธ์ของการท่องเที่ยว และการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ในขณะเดียวกันส่วนน้อยของชนกลุ่มน้อยส่งเสริมการรักษาวัฒนธรรมหลัไว้ และประยุกต์กรอบแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนี้กับสถานการณ์อื่นที่แตกต่างกันไป ทั้งภายในไต้หวันและที่อื่น ๆ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของประชาชนอยู่ในระดับน้อย ปานกลาง และมาก ปัจจัยที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ ตำแหน่งในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่ม การจัดกลุ่มองค์กรในชุมชน ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ทศนคติต่อการท่องเที่ยว การสนับสนุนทางสังคม และแรงจูงใจทางด้านเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการคิดค้นปัญหาและตัดสินใจ ร่วมวางแผนพัฒนา ร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผลการพัฒนา การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนร่วมพัฒนาในด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ได้รับความสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวในการเข้าไปเยี่ยมชม ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอาชีพและก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ให้มีความยั่งยืน จึงมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ใช้เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วมาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมาต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ กลุ่มองค์กรเครือข่าย และประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม โดยมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรของการวิจัย คือ คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอที่เป็นผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 460 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2549 จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอที่เป็นผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 210 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (สุวิมล ติรกานนท์. 2548 : 179) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. จังหวัดนครราชสีมา มีคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอที่เป็นผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม จำนวน 460 คน ในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 26 อำเภอ 6 กิ่งอำเภอ

2. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยตารางของ Krejcie และ Morgan ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน

3. สุ่มเลือกอำเภอ/กิ่งอำเภอ มา 2 ใน 3 ส่วน จาก 26 อำเภอ 6 กิ่งอำเภอ โดยการ จับฉลากได้ 21 อำเภอ/กิ่งอำเภอ ดังนี้ แก้งสนามนาง ครบุรี คง จักราช โชคชัย

ปักธงชัย โนนสูง โนนไทย บัวใหญ่ พิมาย โนนแดง ประทาย บ้านเหลื่อม เลิงสาง
สูงเนิน สีคิ้ว ห้วยแถลง บัวลาย สีดา เมืองยาง และพระทองคำ

4. สุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มองค์กรเครือข่าย จาก 21 อำเภอ/กิ่งอำเภอ
แบ่งเป็น 5 กลุ่ม คือ องค์กรภาครัฐ องค์กรวิชาการ องค์กรชุมชน องค์กรธุรกิจ และองค์กร
เอกชน สุ่มเลือกมา 2 ใน 3 ส่วน ของแต่ละกลุ่มองค์กรในอัตราส่วนเท่ากัน โดยการจับฉลาก
ได้กลุ่มองค์กรละ 2 คนต่ออำเภอ รวมเป็นกลุ่มองค์กรละ 42 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
210 คน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	รวม ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม กลุ่มองค์กรเครือข่าย				
				ภาครัฐ	วิชาการ	ชุมชน	ธุรกิจ	เอกชน
1	เมืองนครราชสีมา	15	-	-	-	-	-	-
2	แก้งสนามนาง	15	10	2	2	2	2	2
3	ขามทะเลสอ	10	-	-	-	-	-	-
4	ขามสะแกแสง	15	-	-	-	-	-	-
5	คง	15	10	2	2	2	2	2
6	ครบุรี	10	10	2	2	2	2	2
7	จักราช	15	10	2	2	2	2	2
8	เฉลิมพระเกียรติ	15	-	-	-	-	-	-
9	ชุมพวง	15	-	-	-	-	-	-
10	โชคชัย	15	10	2	2	2	2	2
11	ด่านขุนทด	10	-	-	-	-	-	-
12	โนนสูง	15	10	2	2	2	2	2
13	โนนไทย	15	10	2	2	2	2	2
14	โนนแดง	15	10	2	2	2	2	2
15	บัวใหญ่	15	10	2	2	2	2	2
16	บ้านเหลื่อม	15	10	2	2	2	2	2
17	ปักธงชัย	15	10	2	2	2	2	2
18	ประทาย	15	10	2	2	2	2	2
19	ปากช่อง	15	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ที่	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	รวม ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม กลุ่มองค์กรเครือข่าย				
				ภาครัฐ	วิชาการ	ชุมชน	ธุรกิจ	เอกชน
20	พิมาย	15	10	2	2	2	2	2
21	วังน้ำเขียว	15	-	-	-	-	-	-
22	เสิงสาง	15	10	2	2	2	2	2
23	สีคิ้ว	15	10	2	2	2	2	2
24	สูงเนิน	15	10	2	2	2	2	2
25	ห้วยแถลง	15	10	2	2	2	2	2
26	หนองบุญมาก	15	-	-	-	-	-	-
27	พระทองคำ	15	10	2	2	2	2	2
28	ลำทะเมนชัย	15	-	-	-	-	-	-
29	สีดา	10	10	2	2	2	2	2
30	บัวลาย	15	10	2	2	2	2	2
31	เทพารักษ์	15	-	-	-	-	-	-
32	เมืองยาง	15	10	2	2	2	2	2
รวม		460	210	42	42	42	42	42

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ กลุ่มองค์กรเครือข่าย และประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม จำนวน 70 ข้อ โดยมีคำถามใน 5 ด้านๆ ละ 14 ข้อ ดังนี้ การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

2. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษานโยบายหลักของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

2.2 ศึกษาการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ แนวทางสู่การปฏิบัติของ สุวิมล ติรภานันท์ (2548 : 100-130) ประมวลข้อมูล ความรู้ กรอบแนวคิดที่ได้จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำแบบสอบถามของ พจนารถ กริ่งไกร เรื่องการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม กรณีศึกษา ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัด เชียงราย มาเป็นเป็นกรอบแนวคิดในสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ตามกรอบแนวคิดการวิจัย

2.3 นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเนื้อหา และสำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสม ของแบบสอบถามแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบ คุณภาพของเครื่องมือและความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยหาค่าIOC (ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8-1.0)

2.5 ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในพื้นที่อำเภอด่านขุนทด อำเภอขามสะแกแสง และกิ่งอำเภอ ลำทะเมนชัย ในจังหวัดนครราชสีมา

2.6 นำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (สุวิมล ติรภานันท์. 2548 : 156) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .9915 และค่าความเชื่อมั่นแต่ละด้าน ดังนี้

การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	= .9689
การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	= .9670
การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	= .9777
การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	= .9794
การโฆษณาและประชาสัมพันธ์	= .9801

2.7 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอที่เป็นผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำแบบสอบถามพร้อมสอดซองติดแสตมป์ไปส่งให้เลขาธิการสภาวัฒนธรรมอำเภอ เพื่อขอความอนุเคราะห์จัดส่งให้ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และให้ส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ หากครบตามระยะเวลา 30 วัน ตามที่กำหนดแล้วไม่ได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมใหม่ด้วยตนเองพร้อมกับขอรับแบบสอบถามกลับคืนมา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาทั้งสิ้น 45 วัน ตั้งแต่วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2550 ถึงวันที่ 10 สิงหาคม 2550 ส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น จำนวน 210 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 201 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.71

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดแล้วคัดเลือกฉบับสมบูรณ์ไว้วิเคราะห์ข้อมูล

2. การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม นำมาดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 นำมาตรวจให้ได้คะแนนตามเกณฑ์ โดยกำหนดค่าน้ำหนักเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 162)

5 หมายถึง การมีส่วนร่วมมากที่สุด

4 หมายถึง การมีส่วนร่วมมาก

3 หมายถึง การมีส่วนร่วมปานกลาง

2 หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อย

1 หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

2.2.2 เมื่อตรวจให้คะแนนเสร็จแล้วนำมาวิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และแปลความหมายของ คะแนนเฉลี่ยเทียบตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 163) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

2.3.1 จำแนกตามเพศ ประสพการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม โดยใช้ การทดสอบค่าที (t-test)

2.3.2 จำแนกตามอายุ อาชีพ กลุ่มองค์กรเครือข่าย โดยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffé (สุวิมล ติรกานันท์. 2548 : 235)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอายุ

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ

ตอนที่ 6 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย

ตอนที่ 7 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทการทำงานด้านวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ กลุ่มองค์กรเครือข่าย และประเภทการทำงานด้านวัฒนธรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้น 210 คน จาก 21 อำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมา จำนวน 201 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.71 ของแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ กลุ่มองค์กรเครือข่าย และประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่ (n=201)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	141	70.1
1.2 หญิง	60	29.9
2. อายุ		
2.1 อายุน้อยกว่า 40 ปี	10	5.0
2.2 อายุ 40-49 ปี	83	41.3
2.3 อายุ 50-59 ปี	72	35.8
2.4 อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป	36	17.9
3. อาชีพ		
3.1 ข้าราชการ	79	39.3
3.2 ข้าราชการการเมือง	30	14.9
3.3 เกษตรกร	35	17.4
3.4 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	57	28.4
4. กลุ่มองค์กรเครือข่าย		
4.1 องค์กรภาครัฐ	40	19.9
4.2 องค์กรวิชาการ	41	20.4
4.3 องค์กรชุมชน	40	19.9
4.4 องค์กรธุรกิจ	40	19.9
4.5 องค์กรเอกชน	40	19.9
5. ประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม		
5.1 ประสบการณ์ 1-4 ปี	89	44.3
5.2 ประสบการณ์มากกว่า 4 ปี	112	55.7
รวม	201	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 70.1) มีอายุ 40-49 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 41.3) รองลงมา มีอายุ 50-59 ปี (ร้อยละ 35.8) มีอาชีพ

รับราชการ มากที่สุด (ร้อยละ 39.3) รองลงมา อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 28.4) เป็นผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมจากกลุ่มองค์กรวิชาการ (ร้อยละ 20.4) รองลงมา องค์กรภาครัฐ องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจ (เท่ากันร้อยละ 19.9) และ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรมมากกว่า 4 ปี (ร้อยละ 55.7)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีรายละเอียดดังตารางที่ 5-10

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	3.03	.83	ปานกลาง
2. การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	3.14	.86	ปานกลาง
3. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	3.01	.88	ปานกลาง
4. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	3.00	.93	ปานกลาง
5. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์	3.09	.95	ปานกลาง
รวม	3.06	.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = .83) พิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสูงสุด ได้แก่ การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = .86) รองลงมา ได้แก่ การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.09$, S.D. = .95) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่ำที่สุด ได้แก่ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = .93)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมในการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ร่วมสำรวจสถานที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวประวัติความเป็นมา และเส้นทางที่สะดวกในการเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว	3.07	.98	ปานกลาง
2. ร่วมสำรวจและค้นหาข้อมูลรายชื่อ ประเภท ขนาด สถานที่ตั้งของงานหัตถกรรมพื้นบ้านในแหล่งท่องเที่ยว	3.04	1.00	ปานกลาง
3. ร่วมเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	3.14	1.00	ปานกลาง
4. ร่วมวางแผน ชี้แจง และกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	3.01	.97	ปานกลาง
5. ร่วมกำหนดรูปแบบ วิธีการ และแนวทางในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	3.00	.99	ปานกลาง
6. ร่วมวางแผนในการจัดหางบประมาณสนับสนุนในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	2.93	1.03	ปานกลาง
7. ร่วมจัดทำแผนที่สถานที่ตั้ง ประวัติความเป็นมา และเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นเพื่อประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยว	2.93	1.02	ปานกลาง
8. ร่วมจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น รายชื่อและประเภทแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ผลิต และร้านจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	3.04	.94	ปานกลาง
9. ร่วมเชิญชวนชุมชนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุหรืองบประมาณเพื่อนำมาพัฒนาระบบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	3.02	1.03	ปานกลาง
10. ร่วมรับการชื่นชมยกย่อง และภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยและดึงดูดนักท่องเที่ยว	3.14	1.04	ปานกลาง
11. ร่วมรับความสำเร็จในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ให้ประชาชนในท้องถิ่น	3.10	1.04	ปานกลาง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
12. ร่วมกับชุมชนในการติดตามผลการจัดทำข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	2.99	1.03	ปานกลาง
13. ร่วมกับชุมชนประเมินผลการจัดทำข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	2.98	.97	ปานกลาง
14. ร่วมกับชุมชนในการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ให้ทันสมัยและน่าสนใจ	3.04	.99	ปานกลาง
รวม	3.03	.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = .83) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 3 ร่วมเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 1.00) และข้อ 10 ร่วมรับการชื่นชมยกย่อง และภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยและดึงดูดนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 1.04) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 11 ร่วมรับความสำเร็จในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ให้ประชาชนในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 1.04) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่ำที่สุด ได้แก่ ข้อ 6 ร่วมวางแผนในการจัดหางบประมาณสนับสนุนในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.93$, S.D. = 1.03) และข้อ 7 ร่วมจัดทำแผนที่สถานที่ตั้ง ประวัติความเป็นมา และเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นเพื่อประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.93$, S.D. = 1.02)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมในการ วางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ร่วมสำรวจสภาพปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาและปรับปรุง	3.09	1.01	ปานกลาง
2. ร่วมสำรวจผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวใน แหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	3.03	.98	ปานกลาง
3. ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำในการพัฒนา ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	3.18	.97	ปานกลาง
4. ร่วมวางแผนและกำหนดนโยบายในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	3.13	1.01	ปานกลาง
5. ร่วมกับชุมชนวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ให้ได้มาตรฐาน	3.17	1.09	ปานกลาง
6. ร่วมกับชุมชนวางแผนในการส่งเสริมการตลาดสินค้า หัตถกรรมพื้นบ้าน และพัฒนาบริการการท่องเที่ยว	3.14	1.05	ปานกลาง
7. ร่วมกับชุมชนในการทำกิจกรรมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ฯลฯ	3.17	1.08	ปานกลาง
8. ร่วมกับชุมชนทำกิจกรรมพัฒนาและฟื้นฟูสภาพและ คุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	3.19	1.02	ปานกลาง
9. ร่วมส่งเสริมการตลาดของสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านและ พัฒนาบริการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	3.15	1.01	ปานกลาง
10. ร่วมรับความภูมิใจกับความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนา และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจ และ ดึงดูดนักท่องเที่ยว	3.30	1.06	ปานกลาง
11. ร่วมสร้างรายได้ให้ประชาชนจากการส่งเสริมสินค้า หัตถกรรมพื้นบ้านในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	3.14	.96	ปานกลาง
12. ร่วมดูแลและติดตามผลด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในท้องถิ่น	3.09	.98	ปานกลาง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการ วางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
13. ร่วมตรวจสอบคุณภาพหรือประเมินผลในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	2.98	1.03	ปานกลาง
14. ร่วมกับชุมชนในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในท้องถิ่น	3.22	1.00	ปานกลาง
รวม	3.14	.86	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = .86) พิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 14 ร่วมกับความภูมิใจกับความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 1.06) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 14 ร่วมกับชุมชนในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 1.00) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่ำที่สุด ได้แก่ ข้อ 13 ร่วมตรวจสอบคุณภาพหรือประเมินผลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.98$, S.D. = 1.03)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมในการ รักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ร่วมค้นหาสาเหตุในความไม่ปลอดภัยจากการใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	2.93	1.03	ปานกลาง
2. ร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	3.04	.99	ปานกลาง
3. ร่วมชี้แจงประชาชนให้ช่วยกันดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว	3.14	.99	ปานกลาง
4. ร่วมกำหนดมาตรการในการจัดทำกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	2.98	.99	ปานกลาง
5. ร่วมปรึกษาหารือและวางแผนในการดูแลรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว เกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	3.08	1.02	ปานกลาง
6. ร่วมปรึกษาหารือและวางแผนในการดูแลสุขอนามัยด้านที่พัก อาหาร เครื่องดื่ม ในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน	3.04	1.02	ปานกลาง
7. ร่วมกับชุมชนในการกำหนดกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	3.05	1.02	ปานกลาง
8. ร่วมกับชุมชนในการสอดส่องดูแลรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	3.10	1.03	ปานกลาง
9. ร่วมกับชุมชนในการดูแลสุขอนามัยด้านที่พัก อาหาร เครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะอาดและปลอดภัย	2.99	.98	ปานกลาง
10. ได้รับการยกย่องและการให้ความนับถือจากชุมชนที่มีส่วนทำให้ชุมชนมีความปลอดภัยในด้านต่าง ๆ	3.18	1.08	ปานกลาง
11. ร่วมรับในการให้บริการที่พัก อาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว	2.98	1.06	ปานกลาง
12. ร่วมติดตามและประเมินผลด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	2.88	1.00	ปานกลาง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการ รักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
13. ร่วมดูแลปรับปรุงด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่ง ท่องเที่ยวเกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	2.92	1.04	ปานกลาง
14. ร่วมดูแลปรับปรุงสุขอนามัยด้านอาหาร เครื่องดื่ม และ ที่พักในแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน	2.88	1.05	ปานกลาง
รวม	3.01	.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$, S.D. = .88) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 10 ได้รับการยกย่องและการให้ความนับถือจากชุมชนที่มีส่วนทำให้ชุมชนมีความปลอดภัยในด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 1.08) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3 ร่วมชี้แจงประชาชนให้ช่วยกันดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = .99) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่ำที่สุด ได้แก่ ข้อ 12 ร่วมติดตามและประเมินผลด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.88$, S.D. = 1.00) และข้อ 14 ร่วมดูแลปรับปรุงสุขอนามัยด้านอาหาร เครื่องดื่ม และที่พักในแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน ($\bar{X} = 2.88$, S.D. = 1.05)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำประชาชนเกี่ยวกับการจัดการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	3.12	1.05	ปานกลาง
2. ร่วมชี้แจงประชาชนให้เห็นความสำคัญของการจัดตั้งศูนย์บริการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว การบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	3.11	1.09	ปานกลาง
3. ร่วมตัดสินใจกับชุมชนเกี่ยวกับการบริการและอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง ที่พัก อาหาร ไฟฟ้า น้ำประปา และรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	3.04	1.12	ปานกลาง
4. ร่วมวางแผนและกำหนดแนวทางการบริการและอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง ที่พัก อาหาร ไฟฟ้า น้ำประปา และห้องน้ำสาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว	3.06	1.12	ปานกลาง
5. ร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการจัดทำกฎระเบียบให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น	3.00	1.04	ปานกลาง
6. ร่วมกำหนดแนวทางและรูปแบบการจัดตั้งศูนย์บริการให้คำแนะนำข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว	3.02	1.03	ปานกลาง
7. ร่วมกับชุมชนในการบริการและอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง ที่พัก อาหาร ไฟฟ้า น้ำประปา และห้องน้ำสาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว	2.97	1.08	ปานกลาง
8. ร่วมกับชุมชนในการจัดตั้งศูนย์บริการให้คำแนะนำข้อมูลและให้ประชาชนในชุมชนเป็นภาคีให้ความรู้ในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน	3.04	1.07	ปานกลาง
9. ร่วมให้คำแนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบด้านการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน เช่น การทิ้งขยะ ในสถานที่จัดเตรียมไว้ให้	3.15	1.08	ปานกลาง

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
10. ร่วมรับรายได้จากการจัดการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	2.64	1.13	ปานกลาง
11. ร่วมรับความชื่นชมและยกย่องจากชุมชนในการจัดการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	3.11	1.07	ปานกลาง
12. ร่วมติดตามและประเมินผลการบริการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	2.90	1.06	ปานกลาง
13. ร่วมกับชุมชนแก้ไขปรับปรุงการบริการ และอำนวยความสะดวกด้านขนส่ง ที่พัก อาหาร และเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว	2.97	1.08	ปานกลาง
14. ร่วมกับชุมชนแก้ไขปรับปรุงการบริการและอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว	2.97	1.05	ปานกลาง
รวม	3.00	.93	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = .93) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 9 ร่วมให้คำแนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน เช่น การทิ้งขยะในสถานที่จัดเตรียมไว้ให้ ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 1.08) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 1 ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำประชาชนเกี่ยวกับการจัดการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 1.05) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่ำที่สุด ได้แก่ ข้อ 10 ร่วมรับรายได้จากการจัดการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.64$, S.D. = 1.13)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์

การมีส่วนร่วมในการโฆษณาและประชาสัมพันธ์	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ร่วมสำรวจข้อมูลในการจัดทำโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	3.01	1.06	ปานกลาง
2. ร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	3.17	1.05	ปานกลาง
3. ร่วมชี้แจงประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญของการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	3.15	1.05	ปานกลาง
4. ร่วมปรึกษาและกำหนดรูปแบบการจัดทำโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	3.11	1.06	ปานกลาง
5. ร่วมกับชุมชนวางแผนเกี่ยวกับวิธีการเผยแพร่โฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	3.11	1.09	ปานกลาง
6. ร่วมวางแผนในการจัดหางบประมาณสนับสนุนในการจัดทำประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ	3.07	1.17	ปานกลาง
7. ร่วมกับชุมชนในการจัดทำเอกสาร แผ่นพับประชาสัมพันธ์ ข้อมูลต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	2.98	1.11	ปานกลาง
8. ร่วมประชาสัมพันธ์สินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านและเผยแพร่ ข้อมูลต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวทางสื่อ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	3.08	1.09	ปานกลาง
9. ร่วมกับชุมชนจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ไว้ในจุดต่าง ๆ ในและนอกแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	3.01	1.13	ปานกลาง
10. ร่วมรับการยกย่องและภูมิใจในการมีส่วนร่วมทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักสำหรับประชาชนทั่วไป	3.24	1.13	ปานกลาง
11. ร่วมสร้างรายได้ที่เกิดขึ้นตามมาภายหลังจากการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	3.07	1.12	ปานกลาง
12. ร่วมกับชุมชนติดตามและประเมินผลด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	3.04	1.12	ปานกลาง

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการโฆษณาและประชาสัมพันธ์	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
13. ร่วมพัฒนาและปรับปรุงวิธีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น	3.09	1.13	ปานกลาง
14. ร่วมพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้มีความน่าสนใจ	3.10	1.09	ปานกลาง
รวม	3.09	.95	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$, S.D. = .95) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 10 ร่วมรับการยกย่องและภูมิใจในการมีส่วนร่วมทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักสำหรับประชาชนทั่วไป ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 1.13) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 2 ร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 1.05) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่ำที่สุด ได้แก่ ข้อ 7 ร่วมกับชุมชนในการจัดทำเอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.98$, S.D. = 1.11)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม โดยการทดสอบค่าที (t-test) มีรายละเอียดดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม และรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	ชาย (n=141)		หญิง (n=60)		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	3.13	.87	2.79	.68	2.99*	.003
2. การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	3.23	.90	2.93	.72	2.49*	.014
3. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	3.12	.92	2.77	.73	2.87*	.005
4. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	3.08	.96	2.83	.85	1.78	.077
5. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์	3.13	.97	2.99	.93	.87	.384
รวม	3.14	.87	2.86	.69	2.38*	.019

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพิจารณาเป็นรายด้าน 5 ด้าน พบว่าผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่เป็นเพศชายมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว แตกต่างจากผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่เป็นเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่เป็นเพศชายมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสูงกว่าเพศหญิงทั้งโดยภาพรวม และรายด้าน

**ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตาม
อายุ**

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของ
ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอายุ โดยใช้การ
วิเคราะห์ข้อมูลความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความ
แตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของ Scheffé ผลการวิเคราะห์ดังรายละเอียด
ตามตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของ
ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมในการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม	น้อยกว่า 40 ปี (n=10)		40-49 ปี (n=83)		50-59 ปี (n=72)		ตั้งแต่ 60ปี ขึ้นไป (n=36)		F	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	1. การสำรวจและจัดทำ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	2.87	.60	3.04	.73	3.05	.92	3.13		
2. การวางแผนพัฒนา ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	2.91	.34	3.14	.76	3.13	.98	3.23	.94	1.24	.305
3. การรักษาความปลอดภัย ในแหล่งท่องเที่ยว	2.77	.48	3.03	.79	2.97	.99	3.13	.93	.53	.662
4. การบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยว	2.89	.36	3.07	.85	2.92	1.04	3.06	1.01	.69	.564
5. การโฆษณาและ ประชาสัมพันธ์	3.30	.79	3.15	.90	2.99	1.06	3.08	.91	.50	.684
รวม	2.95	.41	3.09	.74	3.01	.93	3.10	.88	.19	.901

จากตารางที่ 12 พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่ง
ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนก
ตามอายุ ได้แก่ อายุต่ำกว่า 40 ปี อายุ 40-49 ปี อายุ 50-59 ปี และอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยภาพรวมและรายด้าน 5 ด้าน คือ การสำรวจ
และจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความ

ปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การโฆษณาและ
 ประชาสัมพันธ์ โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
 โดยภาพรวม ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป สูงที่สุด

**ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
 ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตาม
 อาชีพ**

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของ
 ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ โดยใช้การ
 วิเคราะห์ข้อมูลความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความ
 แตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของ Scheffé ผลการวิเคราะห์ดังรายละเอียด
 ตามตารางที่ 13-19

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของ
 ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมในการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม	ข้าราชการ (n=79)		ข้าราชการ การเมือง (n=30)		เกษตรกร (n=35)		ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว (n=57)		F	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	1. การสำรวจและจัดทำ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	3.24	.77	3.27	.82	3.12	.83	2.56		
2. การวางแผนพัฒนา ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	3.31	.82	3.45	.81	3.19	.92	2.71	.75	8.02*	.000
3. การรักษาความปลอดภัย ในแหล่งท่องเที่ยว	3.15	.91	3.25	.80	3.16	1.00	2.61	.66	8.17*	.000
4. การบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยว	3.19	.94	3.18	.97	3.05	1.05	2.62	.71	4.95*	.002
5. การโฆษณาและ ประชาสัมพันธ์	3.31	1.01	3.25	.87	3.10	1.05	2.70	.73	6.46*	.001
รวม	3.24	.83	3.28	.78	3.12	.91	2.64	.63	7.71*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ ได้แก่ อาชีพข้าราชการ ข้าราชการการเมือง เกษตรกร ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมและรายด้าน 5 ด้าน คือ การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของ Scheffé ได้ผล ดังปรากฏตามตารางที่ 14-19

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในภาพรวม ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	\bar{X}	ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกร	ข้าราชการ	ข้าราชการ การเมือง
		2.64	3.12	3.24	3.28
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2.64	-	.48*	.60*	.64*
เกษตรกร	3.12	-	-	.12	.16
ข้าราชการ	3.24	-	-	-	.04
ข้าราชการการเมือง	3.28	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในภาพรวม ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ คือ เกษตรกรและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการการเมืองและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในภาพรวมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ที่มีอาชีพเกษตรกรมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และ ข้าราชการการเมืองมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่าย วัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	\bar{X}	ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกร	ข้าราชการ	ข้าราชการ การเมือง
		2.56	3.12	3.24	3.27
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2.56	-	.56*	.68*	.71*
เกษตรกร	3.12	-	-	.12	.15
ข้าราชการ	3.24	-	-	-	.03
ข้าราชการการเมือง	3.27	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ คือ เกษตรกรและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการการเมืองและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ที่มีอาชีพเกษตรกรมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และข้าราชการการเมืองมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ด้านการวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่าย
วัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	\bar{X}	ค่าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกร	ข้าราชการ	ข้าราชการ การเมือง
		2.71	3.19	3.31	3.45
ค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2.71	-	.48	.60*	.74*
เกษตรกร	3.19	-	-	.12	.26
ข้าราชการ	3.31	-	-	-	.14
ข้าราชการการเมือง	3.45	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 16 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ด้านการวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม
ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
จำนวน 2 คู่ คือ ข้าราชการและค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการการเมืองและค่าขาย/ธุรกิจ
ส่วนตัว โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการ
วางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ที่มีอาชีพ
ข้าราชการมากกว่าค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และข้าราชการการเมืองมากกว่าค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่าย วัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	\bar{X}	ค่าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	ข้าราชการ	เกษตรกร	ข้าราชการ การเมือง
		2.61	3.15	3.16	3.25
ค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2.61	-	.54*	.55*	.64*
ข้าราชการ	3.15	-	-	.01	.10
เกษตรกร	3.16	-	-	-	.09
ข้าราชการการเมือง	3.25	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 17 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ คือ ข้าราชการและค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกรและค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการการเมืองและค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ที่มีอาชีพข้าราชการมากกว่าค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกรมากกว่าค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และข้าราชการการเมืองมากกว่าค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม
ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	\bar{X}	ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกร	ข้าราชการ การเมือง	ข้าราชการ
		2.62	3.05	3.18	3.19
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2.62	-	.43	.56	.57*
เกษตรกร	3.05	-	-	.13	.14
ข้าราชการการเมือง	3.18	-	-	-	.01
ข้าราชการ	3.19	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัด
นครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน
1 คู่ คือ ข้าราชการและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่ง
ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่าย
วัฒนธรรม ที่มีอาชีพข้าราชการมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	\bar{X}	ค่าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกร	ข้าราชการ การเมือง	ข้าราชการ
		2.70	3.10	3.25	3.31
ค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2.70	-	.40	.55	.61*
เกษตรกร	3.10	-	-	.15	.21
ข้าราชการการเมือง	3.25	-	-	-	.06
ข้าราชการ	3.31	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 19 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ คือ ข้าราชการและค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ที่มีอาชีพข้าราชการมากกว่าค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

**ตอนที่ 6 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตาม
กลุ่มองค์กรเครือข่าย**

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของ
ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย
โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบ
ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของ Scheffé ผลการวิเคราะห์ตั้ง
รายละเอียดตามตารางที่ 20-26

**ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตาม
กลุ่มองค์กรเครือข่าย**

การมีส่วนร่วมในการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม	องค์กร ภาครัฐ (n=40)		องค์กร วิชาการ (n=41)		องค์กร ชุมชน (n=40)		องค์กร ธุรกิจ (n=40)		องค์กร เอกชน (n=40)		F	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	1. การสำรวจและ จัดทำข้อมูล แหล่งท่องเที่ยว	3.31	.83	3.09	.69	3.32	.97	2.85	.78	2.59		
2. การวางแผน พัฒนาปรับปรุง แหล่งท่องเที่ยว	3.48	.75	3.11	.77	3.46	1.02	3.03	.86	2.64	.57	9.92*	.000
3. การรักษาความ ปลอดภัยใน แหล่งท่องเที่ยว	3.30	.80	2.92	.81	3.41	1.02	2.82	.86	2.61	.62	6.42*	.000
4. การบริหาร จัดการแหล่ง ท่องเที่ยว	3.28	.87	2.92	.89	3.37	1.06	2.80	.97	2.66	.65	5.15*	.001
5. การโฆษณาและ ประชาสัมพันธ์	3.28	.82	3.14	1.05	3.49	1.00	2.09	.97	2.63	.69	6.56*	.000
รวม	3.33	.75	3.04	.79	3.41	.96	2.88	.80	2.63	.58	6.84*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20 พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย ได้แก่ องค์กรภาครัฐ องค์กรวิชาการ องค์กรชุมชน องค์กรธุรกิจ และองค์กรเอกชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมและรายด้าน 5 ด้าน คือ การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของ Scheffé ได้ผล ดังปรากฏตามตารางที่ 21-26

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในภาพรวม ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย

กลุ่มองค์กร เครือข่าย	\bar{X}	องค์กร	องค์กร	องค์กร	องค์กร	องค์กร
		เอกชน	ธุรกิจ	วิชาการ	ภาครัฐ	ชุมชน
		2.63	2.88	3.04	3.33	3.41
องค์กรเอกชน	2.63	-	.25	.41	.70*	.78*
องค์กรธุรกิจ	2.88	-	-	.16	.45	.53
องค์กรวิชาการ	3.04	-	-	-	.29	.37
องค์กรภาครัฐ	3.33	-	-	-	-	.08
องค์กรชุมชน	3.41	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 21 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในภาพรวม ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ คือ องค์กรภาครัฐและองค์กรเอกชน องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในภาพรวม ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม กลุ่มองค์กรภาครัฐมากกว่าองค์กรเอกชน และองค์กรชุมชนมากกว่าองค์กรเอกชน

ตารางที่ 22 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่าย วัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย

กลุ่มองค์กร เครือข่าย	\bar{X}	องค์กร	องค์กร	องค์กร	องค์กร	องค์กร
		เอกชน	ธุรกิจ	วิชาการ	ภาครัฐ	ชุมชน
		2.59	2.85	3.09	3.31	3.32
องค์กรเอกชน	2.59	-	.26	.50	.72*	.73*
องค์กรธุรกิจ	2.85	-	-	.24	.46	.47
องค์กรวิชาการ	3.09	-	-	-	.22	.23
องค์กรภาครัฐ	3.31	-	-	-	-	.01
องค์กรชุมชน	3.32	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 22 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ คือ องค์กรภาครัฐและองค์กรเอกชน องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม กลุ่มองค์กรภาครัฐ มากกว่าองค์กรเอกชน และองค์กรชุมชนมากกว่าองค์กรเอกชน

ตารางที่ 23 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่าย วัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย

กลุ่มองค์กร เครือข่าย	\bar{X}	องค์กร	องค์กร	องค์กร	องค์กร	องค์กร
		เอกชน	ธุรกิจ	วิชาการ	ชุมชน	ภาครัฐ
		2.64	3.03	3.11	3.46	3.48
องค์กรเอกชน	2.64	-	.39	.47	.82*	.84*
องค์กรธุรกิจ	3.03	-	-	.08	.43	.45
องค์กรวิชาการ	3.11	-	-	-	.35	.37
องค์กรชุมชน	3.46	-	-	-	-	.02
องค์กรภาครัฐ	3.48	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 23 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ คือ องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน องค์กรภาครัฐและองค์กรเอกชน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม องค์กรชุมชน มากกว่าองค์กรเอกชน และกลุ่มองค์กรภาครัฐมากกว่าองค์กรเอกชน

ตารางที่ 24 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่าย วัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย

กลุ่มองค์กร เครือข่าย	\bar{X}	องค์กร	องค์กร	องค์กร	องค์กร	องค์กร
		เอกชน	ธุรกิจ	วิชาการ	ภาครัฐ	ชุมชน
		2.61	2.82	2.92	3.30	3.41
องค์กรเอกชน	2.61	-	.21	.31	.69*	.80*
องค์กรธุรกิจ	2.82	-	-	.10	.48	.59*
องค์กรวิชาการ	2.92	-	-	-	.38	.49
องค์กรภาครัฐ	3.30	-	-	-	-	.11
องค์กรชุมชน	3.41	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 24 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ คือ องค์กรภาครัฐและองค์กรเอกชน องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน องค์กรชุมชนและองค์กรธุรกิจ โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม กลุ่มองค์กรภาครัฐมากกว่าองค์กรเอกชน องค์กรชุมชนมากกว่าองค์กรเอกชน และองค์กรชุมชนมากกว่าองค์กรธุรกิจ

ตารางที่ 25 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม
ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย

กลุ่มองค์กร เครือข่าย	\bar{X}	องค์กร	องค์กร	องค์กร	องค์กร	องค์กร
		เอกชน	ธุรกิจ	วิชาการ	ภาครัฐ	ชุมชน
		2.66	2.80	2.92	3.28	3.37
องค์กรเอกชน	2.66	-	.14	.26	.62	.71*
องค์กรธุรกิจ	2.80	-	-	.12	.48	.57
องค์กรวิชาการ	2.92	-	-	-	.36	.45
องค์กรภาครัฐ	3.28	-	-	-	-	.09
องค์กรชุมชน	3.37	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 25 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัด
นครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ คือ องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม
ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทน
องค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม กลุ่มองค์กรชุมชนมากกว่าองค์กรเอกชน

ตารางที่ 26 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม
ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย

กลุ่มองค์กร เครือข่าย	\bar{X}	องค์กร	องค์กร	องค์กร	องค์กร	องค์กร
		เอกชน	ธุรกิจ	วิชาการ	ภาครัฐ	ชุมชน
		2.63	2.90	3.14	3.28	3.49
องค์กรเอกชน	2.63	-	.27	.51	.65*	.86*
องค์กรธุรกิจ	2.90	-	-	.24	.38	.59
องค์กรวิชาการ	3.14	-	-	-	.14	.35
องค์กรภาครัฐ	3.28	-	-	-	-	.21
องค์กรชุมชน	3.49	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 26 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัด
นครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ คือ องค์กรภาครัฐและองค์กรเอกชน องค์กรชุมชนและองค์กร
เอกชน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการ
โฆษณาและประชาสัมพันธ์ ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม กลุ่มองค์กรภาครัฐมากกว่า
องค์กรเอกชน และองค์กรชุมชนมากกว่าองค์กรเอกชน

**ตอนที่ 7 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทาง
วัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา
จำแนกตามประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม**

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของ
ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน
ด้านวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม โดยการทดสอบค่าที (t-test)
มีรายละเอียดดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตาม
ประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม โดยภาพรวม และรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	1-4 ปี (n=89)		มากกว่า 4 ปี (n=112)		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	1. การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่ง ท่องเที่ยว	2.92	.86	3.12		
2. การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่ง ท่องเที่ยว	3.01	.89	3.25	.82	-1.99*	.047
3. การรักษาความปลอดภัยในแหล่ง ท่องเที่ยว	2.87	.87	3.13	.87	-2.10*	.037
4. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	2.80	.92	3.17	.91	-2.84*	.005
5. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์	2.90	.95	3.24	.93	-2.55*	.012
รวม	2.90	.84	3.18	.79	-2.45*	.015

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 27 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทาง
วัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม พบว่า
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพิจารณาเป็นรายด้าน 5 ด้าน พบว่า
ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่มีประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม 1-4 ปี มีส่วนร่วม
ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว
การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการ

โฆษณาและประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันจากผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่มีประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรมมากกว่า 4 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่มีประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม 1-4 ปี มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่ำกว่า ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่มีประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรมมากกว่า 4 ปี ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ กลุ่มองค์กรเครือข่าย และประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 210 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 5 ด้าน คือ การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของ Scheffé

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เป็นผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 95.71 ของแบบสอบถามที่ส่งไปให้กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 70.1) มีอายุ 40-49 ปี (ร้อยละ 41.3) มีอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 39.3) เป็นผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมจากกลุ่มองค์กรวิชาการ (ร้อยละ 20.4) และมีประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรมมากกว่า 4 ปี (ร้อยละ 55.7)

2. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสูงที่สุด ได้แก่ การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา ได้แก่ การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่ำที่สุด ได้แก่ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในแต่ละด้านสรุปผลได้ดังนี้

2.1 การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกกิจกรรม โดยกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสูงสุด ได้แก่ ร่วมเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น และร่วมรับการชื่นชมยกย่องและภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยและดึงดูดนักท่องเที่ยว รองลงมา ได้แก่ ร่วมรับความสำเร็จในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ให้ประชาชนในท้องถิ่น ต่ำที่สุด ได้แก่ ร่วมวางแผนในการจัดหางบประมาณสนับสนุนในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น และร่วมจัดทำแผนที่สถานที่ตั้ง ประวัติความเป็นมา และเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นเพื่อประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยว

2.2 การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกกิจกรรม โดยกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสูงสุด ได้แก่ ร่วมรับความภูมิใจกับความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยว รองลงมา ได้แก่ ร่วมกับชุมชนในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ต่ำที่สุด ได้แก่ ร่วมตรวจสอบคุณภาพหรือประเมินผลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น

2.3 การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกกิจกรรม โดยกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสูงสุด ได้แก่ ได้รับการยกย่องและการให้ความนับถือจากชุมชนที่มีส่วนทำให้ชุมชนมีความปลอดภัยในด้านต่าง ๆ รองลงมา ได้แก่ ร่วมชี้แจงประชาชนให้ช่วยกันดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว ต่ำที่สุด ได้แก่ ร่วมติดตามและประเมินผลด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว และร่วมดูแลปรับปรุงสุขอนามัยด้านอาหาร เครื่องดื่ม และที่พักในแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน

2.4 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกกิจกรรม โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสูงสุด ได้แก่ ร่วมให้คำแนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบด้านการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน เช่น การทิ้งขยะในสถานที่จัดเตรียมไว้ให้ รองลงมา ได้แก่ ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำประชาชนเกี่ยวกับการจัดการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ต่ำที่สุด ได้แก่ ร่วมรับรายได้จากการจัดการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว

2.5 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกกิจกรรม โดยกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสูงที่สุด ได้แก่ ร่วมรับการยกย่อง และภูมิใจในการมีส่วนร่วมทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักสำหรับประชาชนทั่วไป รองลงมา ได้แก่ ร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ต่ำที่สุด ได้แก่ ร่วมกับชุมชนในการจัดทำเอกสาร แผ่นพับประชาสัมพันธ์ข้อมูล ต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ เป็นเพศชายและเพศหญิง โดยภาพรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่เป็นเพศชายมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสูงกว่าเพศหญิงทั้งโดยภาพรวม และรายด้าน

4. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอายุ มีอายุน้อยกว่า 40 ปี อายุ 40-49 ปี อายุ 50-59 ปี และอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน 5 ด้าน คือ การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยภาพรวมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป สูงที่สุด

5. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ มีอาชีพข้าราชการ ข้าราชการการเมือง เกษตรกร และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว พบว่าโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่า เกษตรกรและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการการเมืองและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในภาพรวมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ที่มีอาชีพเกษตรกร

มากกว่าค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และ ข้าราชการ การเมืองมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

5.1 การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า เกษตรกร และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการการเมืองและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่าย วัฒนธรรม ที่มีอาชีพเกษตรกรมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว และข้าราชการการเมืองมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

5.2 การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า ข้าราชการ และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการการเมืองและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านการวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ที่มีอาชีพข้าราชการมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และข้าราชการการเมืองมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

5.3 การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า ข้าราชการ และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกรและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการการเมืองและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ของผู้แทนองค์กรเครือข่าย วัฒนธรรม ที่มีอาชีพข้าราชการมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกรมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว และข้าราชการการเมืองมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

5.4 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า ข้าราชการและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ที่มีอาชีพข้าราชการมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว

5.5 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า ข้าราชการและค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ที่มีอาชีพข้าราชการมากกว่าค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว

6. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่ายเป็นองค์กรภาครัฐ องค์กรวิชาการ องค์กรชุมชน องค์กรธุรกิจ และองค์กรเอกชน พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า องค์กรภาครัฐและองค์กรเอกชน องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในภาพรวมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม กลุ่มองค์กรภาครัฐมากกว่าองค์กรเอกชน และองค์กรชุมชนมากกว่าองค์กรเอกชน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

6.1 การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า องค์กรภาครัฐและองค์กรเอกชน องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม กลุ่มองค์กรภาครัฐมากกว่าองค์กรเอกชน และองค์กรชุมชนมากกว่าองค์กรเอกชน

6.2 การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน องค์กรภาครัฐและองค์กรเอกชน แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม กลุ่มองค์กรชุมชนมากกว่าองค์กรเอกชน และองค์กรภาครัฐมากกว่าองค์กรเอกชน

6.3 การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า องค์กรภาครัฐและองค์กรเอกชน องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน องค์กรชุมชนและองค์กรธุรกิจ แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม กลุ่มองค์กรภาครัฐมากกว่าองค์กรเอกชน องค์กรชุมชนมากกว่าองค์กรเอกชน และองค์กรชุมชนมากกว่าองค์กรธุรกิจ

6.4 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม กลุ่มองค์กรชุมชนมากกว่าองค์กรเอกชน

6.5 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า องค์กรภาครัฐและองค์กรเอกชน องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม กลุ่มกลุ่มองค์กรภาครัฐมากกว่าองค์กรเอกชน และองค์กรชุมชนมากกว่าองค์กรเอกชน

7. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพิจารณาเป็นรายด้าน 5 ด้าน พบว่า ด้านการวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่มีประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม 1-4 ปี มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่ำกว่า ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่มีประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรมมากกว่า 4 ปี ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นที่สำคัญควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้าน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทานตะวัน อินทร์จันทร์ (2546 : 61-62) ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรวรรณ พันธุ์เนตร (2545 : 75) ประเมินความต้องการมีส่วนร่วมและความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวของประชาชน กรณีบ้านหาดไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย พบว่า ความต้องการของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประภาพร ศรีสทิพย์ธรรม (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณีของชุมชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง ผลการวิจัยของ สุดใจ บุญฤทธิ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองขาม ตำบลป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน

อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก ผลการวิจัยของ พจนารถ กริ่งไกร (2545 : 67) ศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม กรณีศึกษาตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมยังพบว่าอยู่ในระดับน้อยซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษา ได้แก่ ผลการวิจัยของ วิไล บุญบรรจง (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองอยู่ในระดับต่ำ ผลการวิจัยของ ชัชวาล เอื้อสุวรรณ (2544 : 72) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว ศึกษาเฉพาะกรณีสวนรุกขชาติ น้ำตกธารทอง อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวในระดับน้อย ผลการวิจัย ของสุนันทา จันทวารา (2545 : 56) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเต๋อ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเต๋ออยู่ในระดับน้อย และผลการวิจัยของ ราเมศร์ พรหมชาติ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษากันโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรระดับน้อย

ทั้งนี้ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่กล่าวมาเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมอำเภอขาดการประสานงานที่ดี และขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจเท่าที่ควร การดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมอำเภอจึงไม่มีความเข้มแข็ง (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา. 2549 : 2) บริบทในการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมอำเภอในแต่ละอำเภอ ของจังหวัดนครราชสีมา โดยข้อเท็จจริงแล้วเป็นการมีส่วนร่วมของตัวบุคคลมากกว่าองค์กร อาจเนื่องมาจากที่ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมอาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้น มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่น และมีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมในแต่ละบุคคล จากแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม พบว่าอาชีพข้าราชการและข้าราชการการเมือง ส่วนใหญ่ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมมากที่สุดและมาก ส่วนอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ส่วนใหญ่ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมน้อยและน้อยที่สุด จากข้อมูลการตอบสอบถามมีการกระจายในลักษณะของคำตอบส่วนใหญ่จะเป็น

มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจึงได้ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และได้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่อนข้างสูง องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา คือ การมีส่วนร่วมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม พบว่ามีส่วนร่วมรับผลประโยชน์มากที่สุด เพราะโดยส่วนใหญ่จะร่วมรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ (บัณฑูร อ่อนคำ. 2533 : 116) คือ มีรายได้เกิดขึ้นและความภาคภูมิใจที่ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น และมีส่วนร่วมในขั้นตอนการประเมินผลการพัฒนาน้อยที่สุด

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประภาพร ศรีสถิตย์ธรรม (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณีของชุมชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการได้แก่ เพศ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุดใจ บุญฤทธิ์ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองขาม ตำบลป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่า นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันจะมีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พจนารถ กริ่งไกร (2545 : 68) ศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม กรณีศึกษาตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า เพศหญิงจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าเพศชาย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปกรณ์ จินาคำ (2547 : 88) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาบ้านห้วยอี อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ประชาชนที่เป็นเพศหญิงมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแตกต่างกันกับเพศชาย จากการศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมจำแนกตามตัวแปรเพศ โดยภาพรวมสอดคล้องกับผลการวิจัยดังกล่าว คือ เพศชายมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแตกต่างกันกับเพศหญิง แต่ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่เป็นเพศชายมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง และมีความแตกต่างกันในการทำงานด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว จึงไม่

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พจนารถ กริ่งไกร พบว่า เพศหญิงจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าเพศชาย

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนงค์ พัฒนจักร (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยม่วง จังหวัดขอนแก่น พบว่า อายุเป็นปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พจนารถ กริ่งไกร (2545 : 68) ศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม กรณีศึกษาดำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุดใจ บุญฤทธิ์ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองขาม ตำบลป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่า นักเรียนที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ราเมศร์ พรหมชาติ (2545 : 74) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาน้ำโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยของ ทานตะวัน อินทร์จันทร์ (2546 : 61-62) ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า อายุมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยของ ปกรณ์ จินาคำ (2547 : 88) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาน้ำห้วยอี อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า อายุกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์กัน และผลการวิจัยของ ประพันธ์ วรรณบวร (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า อายุเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม จากการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ตามตัวแปรอายุ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากงานด้านวัฒนธรรมในท้องถิ่น ประชาชนทุกวัยให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในงานวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง ผู้แทนองค์กรเครือข่ายจึงมีอายุตั้งแต่ 33 ปี ไปจนถึงอายุ 87 ปี ที่สมัครเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรเครือข่าย และทำงานด้านวัฒนธรรม

ของท้องถิ่น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ในการดำเนินงาน วัฒนธรรมท้องถิ่น ในลักษณะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวัฒนธรรม ในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิและหน้าที่ด้านวัฒนธรรม

4. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวม และรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุดใจ บุญฤทธิ์ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองขาม ตำบลป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่า อาชีพของผู้ปกครอง แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พจนารถ กริ่งไกร (2545 : 68) ศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม กรณีศึกษาดำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ผลการวิจัยของ อรวรรณ พันธุ์เนตร (2545 : 75) ประเมินความต้องการมีส่วนร่วมและความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวของประชาชน กรณีบ้านหาดไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย พบว่า อาชีพมีความต้องการให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการวิจัยของ ราเมศร์ พรหมชาติ (2545 : 74) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาดำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า อาชีพมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการศึกษาอาชีพข้าราชการการเมืองมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นมากที่สุด เนื่องจากข้าราชการการเมืองเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น โดยอาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่แล้วมีบทบาทเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นโดยตรง ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้ข้าราชการการเมืองมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมก็แตกต่างกันไปตามสภาพของท้องถิ่นและอาชีพของประชาชนในท้องถิ่นนั้น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจและมีศักยภาพ จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากข้าราชการการเมืองซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุดเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยดังกล่าว

5. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามกลุ่มองค์กรเครือข่าย โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนงค์ พัฒนจักร (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยม่วง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมของสตรี อย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประภาพร ศรีสถิตย์ธรรม (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณีของชุมชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้การเป็นสมาชิกกลุ่ม ก็เป็นตัวแทนของกลุ่มหรือขององค์กร คณะกรรมการก็มาจากองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น เช่น องค์กรภาครัฐ องค์กรวิชาการ องค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจ ตามระเบียบกระทรวงวัฒนธรรม ว่าด้วยสภาวัฒนธรรม พ.ศ. 2546 การทำงานของแต่ละองค์กรก็มีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน หากเป็นงานทางด้านวัฒนธรรมแล้ว องค์กรที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ องค์กรชุมชน เพราะเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หรือแหล่งท่องเที่ยว และมีความต้องการให้ท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนามากที่สุด จึงให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

6. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประพันธ์ วรณบวร (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประเภทการดำเนินงานเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ทั้งนี้เนื่องจากสภาวัฒนธรรมอำเภอเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ในการดำเนินงานวัฒนธรรมท้องถิ่น ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในลักษณะเปิดโอกาสให้ประชาชนและท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ประเภทการดำเนินงานของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมในการทำงานวัฒนธรรมจึงมีไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับระยะเวลาเป็นคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ ไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในกิจกรรมการพัฒนาที่มีส่วนร่วมมาก คือ กิจกรรมการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้านจิตใจ ซึ่งประชาชนทุกคนต้องการได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่นและเกิดความภาคภูมิใจ ส่วนกิจกรรมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีส่วนร่วมน้อย คือ ร่วมวางแผนในการจัดหางบประมาณสนับสนุนในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ร่วมจัดทำแผนที่สถานที่ตั้ง ประวัติความเป็นมา และเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นเพื่อประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยว ร่วมตรวจสอบคุณภาพหรือประเมินผลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ร่วมติดตามและประเมินผลด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ร่วมดูแลปรับปรุงสุขอนามัยด้านอาหาร เครื่องดื่ม และที่พักในแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน ร่วมกับชุมชนในการจัดทำเอกสาร แผ่นพับประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว จากข้อค้นพบดังกล่าวกิจกรรมการพัฒนาที่มีส่วนร่วมน้อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการบูรณาการทำงานร่วมกัน จัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรมต่อไป

1.2 องค์กรเอกชน เป็นกลุ่มองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาน้อยที่สุด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผน ศึกษาแนวทาง และกำหนดนโยบายให้องค์กรเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น โดยส่งเสริมให้ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ตลอดจนจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.3 ควรปรับบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความสำคัญและสร้างทัศนคติที่ดีในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในท้องถิ่น มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ความรู้ คำแนะนำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้มากขึ้น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่น ให้มีคุณค่าสามารถสร้างแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

1.4 ข้าราชการการเมืองเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด และในฐานะที่เป็นผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมควรมีบทบาทในการผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เห็นความสำคัญ ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้มีศักยภาพ น่าสนใจต่อนักท่องเที่ยว

1.5 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนักวิชาการวัฒนธรรมที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ควรเข้าไปกระตุ้น ปลุกจิตสำนึก ส่งเสริมให้องค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม

ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขององค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม

2.2 ควรมีการศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขององค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม

2.3 ควรมีการศึกษบทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการดำเนินงานคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหา ที่สามารถใช้เป็นกรอบในการพัฒนาคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญาจังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2530). การพึ่งตนเองศักยภาพในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาสน์การพิมพ์ อ้างถึงใน ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2548). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อุษาการพิมพ์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ พัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ ตรัง สตูล และพัทลุง. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- _____. (2548). นครราชสีมา เทียวไหนสุขใจเหมือนบ้านเรา. ม.ป.ท.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2526). การบริหารการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ. : โอเดียนสโตร์.
- ชัชวาล เอื้อสุวรรณ. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อการท่องเที่ยว ศึกษาเฉพาะกรณี สวนรุกขชาติน้ำตกธารทอง อำเภอ สังคม จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคม วิทยาการพัฒน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2540). วิถีไทย : การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข.
- ทานตะวัน อินทร์จันทร์. (2546). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนา ชุมชนย่อย ในเขตเทศบาลเมืองลำพูน. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐานและกรณีตัวอย่าง. เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์.
- นเรศ สงเคราะห์สุข. (2541). จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ สำนักงานโครงการพัฒนาที่สูง ไทย - เยอรมัน. เชียงใหม่ : ม.ป.ท.

- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). "กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน." ใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, บรรณาธิการ. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. หน้า 183-188. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาชานโยบาย สาธารณสุข.
- เนตรชนก นันท์. (2544). **การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนวัดพระบาทห้วยต้ม อำเภอสี จังหวัดลำพูน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บัณฑิต อ่อนคำ. (2533). **ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชนบทประสพการณ์ของประเทศไทย**. อ้างถึงใน สำนักมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. (2545). **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน**. นนทบุรี : เอส อาร์ พรินติ้ง เมสโปรดักส์ชั่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ปกรณ์ จินาคำ. (2547). **การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาน้ำห้วยอี อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประพันธ์ วรรณบวร. (2543). **การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา**. รายงานการศึกษาอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประภาพร ศรีสถิตย์ธรรม. (2543). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณีของชุมชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2548). **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อุกาการพิมพ์.

- ปิยพร ทาวีกุล. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาบ้านไหล่นหิน ตำบลไหล่นหิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พจนารถ กริ่งไกร. (2545). การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม : กรณีศึกษาดำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และกระทรวงมหาดไทย. (2541). โครงการศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบล. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รชพร จันท์สว่าง. (2546). "ความหมายและความสำคัญของการท่องเที่ยว." ใน เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตร : การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน. หน้า 22-24. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว.
- รลิกา อังกูร และคณะ. (2547). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น. ม.ป.ท.
- ราณี อิลิชัยกุล. (2546). "องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยว." ใน เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตร : การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน. หน้า 38-46. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว.
- ราเมศร์ พรหมชาติ. (2545). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาน้ำโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรรณ ศิลปอาษา. (2546). "ผลกระทบของการท่องเที่ยวและมาตรการป้องกันแก้ไข." ใน เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตร : การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน. หน้า 217-227. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว.
- วิไล บุญบรรจง. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอ จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ศตพงษ์ สุนทรารักษ์. (2546). "บทบาทหน้าที่และความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการท่องเที่ยว." ใน เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตร : การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน. หน้า 135-161. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว.
- ศรัญญา วรากุลวิทย์. (2546). **ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : **เฟื่องฟ้าพรินต์**.
- ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดนครราชสีมา. (2549). **ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา**. ม.ป.ท. **อัสสัณา**.
- _____. (2549). **คู่มือท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา**. ม.ป.ท.
- สมบูรณ์ งามลักษณะ. (2549). "คำนิยาม." ใน **คู่มือท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา**. หน้า 3. นครราชสีมา : ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดนครราชสีมา.
- สมพุทธ ธุระเจน. (2540). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : **โรงพิมพ์ ที. พี. พรินท์**.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2546). **แนวทางการจัดการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. **อัสสัณา**.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. **สำนักบริหารเครือข่ายทางวัฒนธรรม**. (2547). **คู่มือแนวทางปฏิบัติการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : **องค์กรรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์**.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2549). **ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว**. [ออนไลน์]. ม.ป.ป. แหล่งที่มา : http://www.tourism.go.th/cv_main.php [22 พฤษภาคม 2549].
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา. (2549). **สรุปผลการดำเนินงานการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์**. ม.ป.ท.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา. (2546). **ธรรมนูญสภาวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2538 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2546**. นครราชสีมา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา, **อัสสัณา**.
- _____. (2549). **ทะเบียนข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา**. ม.ป.ท. **อัสสัณา**.
- _____. (2549). **รายงานการประชุมคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 2 / 2549**. ม.ป.ท. **อัสสัณา**.

สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา . (2547). รายงานสถิติจังหวัด พ.ศ. 2547.

นครราชสีมา : สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา.

_____ . (2549). รายงานสถิติจังหวัด พ.ศ. 2549. นครราชสีมา : สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา.

สำนักมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด. (2545). ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. นนทบุรี : เอส อาร์ พรินติ้ง เมสโปรดักส์ชั่น.

สินธุ์ สโรบล. (2546). การท่องเที่ยวโดยชุมชน : แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ. เชียงใหม่ : วนิตา.

สุดใจ บุญฤทธิ์. (2543). การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองขาม ตำบลป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุนันทา จันทวารว. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาดคูเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุวิมล ดิรกานนท์. (2548). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หอการค้าจังหวัดนครราชสีมา. (2548). ข้อมูลเบื้องต้นประกอบการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ. นครราชสีมา : หอการค้าจังหวัดนครราชสีมา. อัดสำเนา.

อคิน รพีพัฒน์. (2527). "การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย." ใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, บรรณาธิการ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. หน้า 100-101. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข.

อนงค์ พัฒนจักร. (2535). การมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยม่วง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อนุภรณ์ สุวรรณเสถียร. (2529). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลต่อโครงการการสร้างงานในชนบท (กสช.) อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- อเนก นาคะบุตร. (2526). **คนกับดิน น้ำ ป่า จุดเปลี่ยนแห่งความคิด**. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา อ้างถึงใน ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2548). **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อุษากการพิมพ์.
- อรรวรรณ พันธุ์เนตร. (2541). **การประเมินความต้องการมีส่วนร่วมและความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวของประชาชน : กรณีบ้านหาดไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Cohen, J and N.T. Uphoff. (1980). **Participation's place rural development : seeking clarity through specificity**. อ้างถึงใน ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2548). **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อุษากการพิมพ์.
- Feifan, Xie Philip. (2001). **Authenticating cultural tourism : Folk villages in Hainan, China**. Ph.D. Dissertation, University of Waterloo (Canada). **Dissertation Abstracts International**. [Online]. 64 : AAT NQ85352. Available : <http://www.proquest.umi.com/pqpweb> [2006, November 25].
- Speier, Jonathan Van. (2005). **Sustainable development and tourism**. D.P.A. Dissertation, University of Southern California. **Dissertation Abstracts International**. [Online]. 67 : AAT 3320162. Available : <http://www.proquest.umi.com/pqpweb> [2006, November 25].
- Sudhian, Pratiwi. (2000). **Understanding local community participation in ecotourism development : A critical analysis of select published literature**. M.S. Dissertation, Michigan State University. **Dissertation Abstracts International**. [Online]. 38 : AAT 1399666. Available : <http://www.proquest.umi.com/pqpweb> [2006, November 25].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ ๐๕๔๔.๐๕ / ๕๘๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ถนนสุรนารายณ์
อำเภอเมืองนครราชสีมา
จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐

๒๓ เมษายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ ตันยะ

ด้วย นางสาวสุรีย์วัลย์ เหิกขุนทด นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งอยู่ในขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาในครั้งนี้ด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ประชา อินทร์แก้ว)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๔๔๒๗-๒๘๒๗

โทรสาร ๐-๔๔๒๗-๒๘๒๗

ที่ ศธ ๐๕๔๔.๐๕/๔๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ถนนสุรนารายณ์
อำเภอเมืองนครราชสีมา
จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐

๒๓ เมษายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน รองศาสตราจารย์สิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์

ด้วย นางสาวสุรีย์วัลย์ เทิกขุนทด นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งอยู่ในขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาในครั้งนี้ด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ประชา อินทร์แก้ว)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๔๔๒๗-๒๔๒๗

โทรสาร ๐-๔๔๒๗-๒๔๒๗

ที่ ศธ ๐๕๔๔.๐๕ / ๔๔๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ถนนสุรนารายณ์
อำเภอเมืองนครราชสีมา
จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐

๒๓ เมษายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน อาจารย์ณัฐฉานี ศรีวงศ์ตระกูล

ด้วย นางสาวสุรีย์วัลย์ เทิกขุนทด นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งอยู่ในขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาในครั้งนี้ด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ประจำ อินทร์แก้ว)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๔๔๒๗-๒๔๒๗

โทรสาร ๐-๔๔๒๗-๒๔๒๗

ที่ ศธ ๐๕๔๔.๐๕ / ๔๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ถนนสุรนารายณ์
อำเภอเมืองนครราชสีมา
จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐

๒๓ เมษายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นายสมจิต มงคล

ด้วย นางสาวสุรีย์วัลย์ เทิกขุนทด นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งอยู่ในขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาในครั้งนี้ด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ประชา อินทร์แก้ว)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๔๔๒๗-๒๘๒๗

โทรสาร ๐-๔๔๒๗-๒๘๒๗

ที่ ศธ ๐๕๔๔.๐๕ / ๔๘๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ถนนสุรนารายณ์
อำเภอเมืองนครราชสีมา
จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐

๒๓ เมษายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นางกัลยา กมลเพชร

ด้วย นางสาวสุรียวัลย์ เทิกขุนทด นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งอยู่ในขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาในครั้งนี้ด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ประชา อินทรแก้ว)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๔๔๒๗-๒๘๒๗

โทรสาร ๐-๔๔๒๗-๒๘๒๗

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่ง
ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา
แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

การตอบแบบสอบถามในแบบสอบถามฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการ
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทาง
วัฒนธรรมของจังหวัด การวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และเกิดประโยชน์สูงสุด
เพราะได้รับความร่วมมือจากท่าน การตอบแบบสอบถามของท่านจะไม่มีผลเสียหายใดๆ
ต่อท่าน และองค์กรของท่าน ข้อมูลนี้จะประมวลผลในภาพรวม และใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัย
เท่านั้น

ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริง
เพื่อให้คำตอบครบถ้วนสมบูรณ์ทั้ง 2 ตอน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้

นางสาวสุรีย์วัลย์ เหิกขุนทด

นักศึกษาปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ลำดับที่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () เพียงคำตอบเดียวตามความเป็นจริงที่เกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. อายุปี (นับจำนวนเต็มปีบริบูรณ์)

3. อาชีพ (อาชีพหลัก)

() 1. ข้าราชการ

() 2. ข้าราชการการเมือง (สจ./นายก อบต./นายกเทศมนตรี/ส.อบต./ส.ท.)

() 3. เกษตรกร

() 4. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

4. กลุ่มองค์กรเครือข่าย (กลุ่มองค์กรที่มีบทบาทในการดำเนินงานวัฒนธรรมในท้องถิ่น)

() 1. องค์กรภาครัฐ (หน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ/อบจ./เทศบาล/อบต.)

() 2. องค์กรวิชาการ (สถาบันการศึกษา/กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ/กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น)

() 3. องค์กรชุมชน (กลุ่มเกษตรกร/กลุ่มแม่บ้าน/กลุ่มเยาวชน/กลุ่มออมทรัพย์)

() 4. องค์กรธุรกิจ (บริษัท/ห้างร้าน/ร้านค้า/สหกรณ์/ธนาคาร/สื่อมวลชน)

() 5. องค์กรเอกชน (สมาคม/มูลนิธิ/องค์กรสาธารณะประโยชน์/องค์กรการกุศล)

5. ประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม (ระยะเวลาการเป็นคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอ)

() 1. ประสบการณ์ 1-4 ปี

() 2. ประสบการณ์มากกว่า 4 ปี

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

คำชี้แจง

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา โดยการร่วมคิดค้นปัญหาและตัดสินใจ ร่วมวางแผนพัฒนา ร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปแบบของวิถีชีวิต งานหัตถกรรมพื้นบ้าน งานศิลปะแขนงต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 5 ด้าน คือ การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

2. โปรดพิจารณาว่าท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทั้ง 5 ด้าน มากน้อยเพียงใด โดยประเมินตามสภาพที่ท่านปฏิบัติจริง มีเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก
- 3 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
- 1 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

เมื่อท่านพิจารณาการมีส่วนร่วมของท่านว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด ให้ท่านทำเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องคำตอบแต่ละข้อเพียงระดับเดียว

ข้อที่	การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับเจ้าหน้าที่
		5	4	3	2	1	
1	ด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ร่วมสำรวจสถานที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว ประวัติความเป็นมา และเส้นทางที่สะดวกในการเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว						
2	ร่วมสำรวจและค้นหาข้อมูลรายชื่อประเภท ขนาด สถานที่ตั้งของงานหัตถกรรมพื้นบ้านในแหล่งท่องเที่ยว						
3	ร่วมเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น						

ข้อที่	การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ เจ้าหน้าที่
		5	4	3	2	1	
4	ร่วมวางแผน ชี้แจง และกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น						
5	ร่วมกำหนดรูปแบบ วิธีการ และแนวทางในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น						
6	ร่วมวางแผนในการจัดหางบประมาณ สนับสนุนในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น						
7	ร่วมจัดทำแผนที่สถานที่ตั้ง ประวัติความเป็นมา และเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นเพื่อประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยว						
8	ร่วมจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น รายชื่อและประเภทแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ผลิต และร้านจำหน่ายสินค้า หัตถกรรมพื้นบ้านในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น						
9	ร่วมเชิญชวนชุมชนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุหรืองบประมาณเพื่อนำมาพัฒนาระบบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น						
10	ร่วมรับการชื่นชมยกย่อง และภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยและดึงดูดนักท่องเที่ยว						
11	ร่วมรับความสำเร็จในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ให้ประชาชนในท้องถิ่น						
12	ร่วมกับชุมชนในการติดตามผลการจัดทำข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น						
13	ร่วมกับชุมชนประเมินผลการจัดทำข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น						

ข้อที่	การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ เจ้าหน้าที่
		5	4	3	2	1	
14	ร่วมกับชุมชนในการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ให้ทันสมัยและน่าสนใจ						
15	ด้านการวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ร่วมสำรวจสภาพปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาและปรับปรุง						
16	ร่วมสำรวจผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น						
17	ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำในการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว						
18	ร่วมวางแผนและกำหนดนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น						
19	ร่วมกับชุมชนวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ให้ได้มาตรฐาน						
20	ร่วมกับชุมชนวางแผนในการส่งเสริมการตลาดสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน และพัฒนาบริการการท่องเที่ยว						
21	ร่วมกับชุมชนในการทำกิจกรรมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ฯลฯ						
22	ร่วมกับชุมชนทำกิจกรรมพัฒนาและฟื้นฟูสภาพและคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น						
23	ร่วมส่งเสริมการตลาดของสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านและพัฒนาบริการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น						

ข้อที่	การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ เจ้าหน้าที่
		5	4	3	2	1	
24	ร่วมรับความภูมิใจกับความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยว						
25	ร่วมสร้างรายได้ให้ประชาชนจากการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น						
26	ร่วมดูแลและติดตามผลด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น						
27	ร่วมตรวจสอบคุณภาพหรือประเมินผลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น						
28	ร่วมกับชุมชนในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น						
	ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว						
29	ร่วมค้นหาสาเหตุในความไม่ปลอดภัยจากการใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น						
30	ร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำกฎระเบียบและแนวปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว						
31	ร่วมชี้แจงประชาชนให้ช่วยกันดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว						
32	ร่วมกำหนดมาตรการในการจัดทำกฎระเบียบและแนวปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว						
33	ร่วมปรึกษาหารือและวางแผนในการดูแลรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว						

ข้อที่	การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ เจ้าหน้าที่
		5	4	3	2	1	
34	ร่วมปรึกษาหารือและวางแผนในการดูแล สุขอนามัยด้านที่พัก อาหาร เครื่องดื่ม ในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน						
35	ร่วมกับชุมชนในการกำหนดกฎระเบียบ และแนวปฏิบัติการรักษาความปลอดภัย ในแหล่งท่องเที่ยว						
36	ร่วมกับชุมชนในการสอดส่องดูแลรักษา ความปลอดภัยเกี่ยวกับชีวิต และทรัพย์สิน ของนักท่องเที่ยว						
37	ร่วมกับชุมชนในการดูแลสุขอนามัยด้าน ที่พัก อาหาร เครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความสะอาดและปลอดภัย						
38	ได้รับการยกย่องและการให้ความนับถือ จากชุมชนที่มีส่วนทำให้ชุมชนมีความ ปลอดภัยในด้านต่าง ๆ						
39	ร่วมรับในการให้บริการที่พัก อาหารและ เครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว						
40	ร่วมติดตามและประเมินผลด้านการรักษา ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว						
41	ร่วมดูแลปรับปรุงด้านการรักษาความ ปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว						
42	ร่วมดูแลปรับปรุงสุขอนามัยด้านอาหาร เครื่องดื่ม และที่พัก ในแหล่งท่องเที่ยวให้ มีมาตรฐาน						
43	ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำ ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการและอำนวย ความสะดวกด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว						

ข้อที่	การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ เจ้าหน้าที่
		5	4	3	2	1	
44	ร่วมชี้แจงประชาชนให้เห็นความสำคัญของการจัดตั้งศูนย์บริการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว การบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว						
45	ร่วมตัดสินใจกับชุมชนเกี่ยวกับการบริการและอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง ที่พัก อาหาร ไฟฟ้า น้ำประปา และรักษาสีสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว						
46	ร่วมวางแผนและกำหนดแนวทางการบริการและอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง ที่พัก อาหาร ไฟฟ้า น้ำประปา และห้องน้ำสาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว						
47	ร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการจัดทำกฎ ระเบียบให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติ ตามเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น						
48	ร่วมกำหนดแนวทางและรูปแบบการจัดตั้งศูนย์บริการให้คำแนะนำข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว						
49	ร่วมกับชุมชนในการบริการและอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง ที่พัก อาหาร ไฟฟ้า น้ำประปา และห้องน้ำสาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว						
50	ร่วมกับชุมชนในการจัดตั้งศูนย์บริการให้คำแนะนำข้อมูลและให้ประชาชนในชุมชนเป็นภาคีให้ความรู้ในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน						
51	ร่วมให้คำแนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบด้านการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน เช่น การทิ้งขยะในสถานที่จัดเตรียมไว้ให้						

ข้อที่	การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ เจ้าหน้าที่
		5	4	3	2	1	
52	ร่วมรับรายได้จากการจัดการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว						
53	ร่วมรับความชื่นชมและยกย่องจากชุมชนในการจัดการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว						
54	ร่วมติดตามและประเมินผลการบริการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว						
55	ร่วมกับชุมชนแก้ไขปรับปรุงการบริการและอำนวยความสะดวกด้านขนส่ง ที่พักอาหาร และเครื่องดื่ม แก่นักท่องเที่ยว						
56	ร่วมกับชุมชนแก้ไขปรับปรุงการบริการและอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว						
57	ด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ร่วมสำรวจข้อมูลในการจัดทำโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น						
58	ร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น						
59	ร่วมชี้แจงประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญของการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว						
60	ร่วมปรึกษาและกำหนดรูปแบบการจัดทำโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว						
61	ร่วมกับชุมชนวางแผนเกี่ยวกับวิธีการเผยแพร่โฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว						

ข้อที่	การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ เจ้าหน้าที่
		5	4	3	2	1	
62	ร่วมวางแผนในการจัดหางบประมาณ สนับสนุนในการจัดทำประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ						
63	ร่วมกับชุมชนในการจัดทำเอกสาร แผ่นพับประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆใน แหล่งท่องเที่ยว						
64	ร่วมประชาสัมพันธ์สินค้าหัตถกรรม พื้นบ้านและเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวทางสื่อ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์						
65	ร่วมกับชุมชนจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ไว้ในจุดต่าง ๆ ในและนอกแหล่งท่องเที่ยว ของท้องถิ่น						
66	ร่วมรับการยกย่องและภูมิใจในการมีส่วนร่วมทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จัก สำหรับประชาชนทั่วไป						
67	ร่วมสร้างรายได้ที่เกิดขึ้นตามมาภายหลัง จากการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูล แหล่งท่องเที่ยว						
68	ร่วมกับชุมชนติดตามและประเมินผลด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว						
69	ร่วมพัฒนาและปรับปรุงวิธีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น						
70	ร่วมพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้มีความน่าสนใจ						

ขอขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ภาคผนวก ค
ตารางค่า IOC

ตารางหาค่า IOC

ข้อคำถาม	คะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ						$\sum r/n$ (IOC)
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	$\sum r$	
ข้อ 1 ร่วมสำรวจสถานที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว สืบค้นประวัติความเป็นมา และเส้นทางที่สะดวกในการเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 2 ร่วมสำรวจและค้นหาข้อมูลรายชื่อ ประเภท ขนาด ของงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 3 ร่วมเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจในการจัดทำระบบข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 4 ร่วมวางแผน ชี้แจง และกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดทำระบบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 5 ร่วมกำหนดรูปแบบ วิธีการ และแนวทางในการจัดทำระบบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 6 ร่วมวางแผนในการจัดหางบประมาณ สนับสนุนในการจัดทำระบบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 7 ร่วมจัดทำแผนที่เส้นทาง ประวัติความเป็นมา และสถานที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวไว้ประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 8 ร่วมจัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รายชื่อ ประเภท สถานที่ผลิต และร้านจำหน่ายสินค้า หัตถกรรมพื้นบ้านในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1

ข้อคำถาม	คะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ						$\sum r/n$ (IOC)
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	$\sum r$	
ข้อ 9 ร่วมจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการนำมาพัฒนาระบบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ให้มีความทันสมัย	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 10 ได้รับการชื่นชมและยกย่องจากชุมชนร่วมจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยและสะดวกในการสืบค้นข้อมูล	0	1	1	1	1	4	0.8
ข้อ 11 มีความรู้สึกภาคภูมิใจในการร่วมจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้มีความทันสมัยดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	0	1	1	1	1	4	0.8
ข้อ 12 ได้รับผลประโยชน์เป็นรายได้ที่เกิดจากการร่วมจัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 13 ร่วมกับชุมชนในการติดตามผลการจัดทำระบบข้อมูลด้านต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 14 ร่วมกับชุมชนประเมินผลการจัดทำระบบข้อมูลด้านต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 15 ร่วมกับชุมชนในการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้มีความทันสมัยน่าสนใจต่อนักท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 16 ร่วมสำรวจสภาพปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาและปรับปรุงให้มีความสะดวก ทันสมัย และน่าสนใจ	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 17 ร่วมสำรวจหาสาเหตุของผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1

ข้อคำถาม	คะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ						$\Sigma r/n$ (IOC)
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	Σr	
ข้อ 18 ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำในการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นสถานที่ที่มีความน่าสนใจต่อนักท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 19 ร่วมวางแผนและกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นให้ประชาชนรับรู้	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 20 ร่วมกับชุมชนวางแผนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา และฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวให้มีความทันสมัย	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 21 ร่วมกับชุมชนวางแผนในการส่งเสริมการตลาดสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านและพัฒนาบริการการท่องเที่ยวได้แก่ ที่พัก อาหาร เครื่องดื่ม พาหนะ ให้มีมาตรฐาน	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 22 ร่วมส่งเสริมการตลาดของสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านและพัฒนาบริการการท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก อาหาร เครื่องดื่ม พาหนะให้มีมาตรฐาน	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 23 ร่วมกับชุมชนพัฒนาและฟื้นฟูสภาพและคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ให้มีความสะอาดและปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 24 ร่วมกับชุมชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ของแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 25 มีความรู้สึกภูมิใจกับผลสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจ และดึงดูดนักท่องเที่ยว	0	1	1	1	1	4	0.8

ข้อคำถาม	คะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ						$\sum r/n$ (IOC)
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	$\sum r$	
ข้อ 26 ได้รับการยกย่องนับถือจากประชาชนในท้องถิ่นในการร่วมพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว	0	1	1	1	1	4	0.8
ข้อ 27 มีรายได้ที่เกิดจากการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 28 ร่วมดูแลและติดตามผลด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 29 ร่วมประเมินผลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 30 ร่วมกับชุมชนในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 31 ร่วมค้นหาสาเหตุเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 32 ร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 33 ร่วมชี้แจงประชาชนให้ช่วยกันดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 34 ร่วมกำหนดมาตรการในการจัดทำกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 35 ร่วมปรึกษาหารือและวางแผนในการดูแลรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น เกี่ยวกับชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1

ข้อคำถาม	คะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ						$\Sigma r/n$ (IOC)
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	Σr	
	1	2	3	4	5		
ข้อ 36 ร่วมปรึกษาหารือและวางแผนในการดูแลสุขอนามัยด้านที่พัก อาหาร เครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 37 ร่วมกับชุมชนในการกำหนดกฎระเบียบและแนวปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 38 ร่วมกับชุมชนในการสอดส่องดูแลรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 39 ร่วมกับชุมชนในการดูแลสุขอนามัยด้านที่พัก อาหาร เครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะอาดและปลอดภัย	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 40 มีความภูมิใจกับผลสำเร็จที่เกิดขึ้นทำให้ท้องถิ่นมีความปลอดภัยในด้านต่าง ๆ	0	1	1	1	1	4	0.8
ข้อ 41 ได้รับความยกย่องนับถือจากประชาชนทำให้ท้องถิ่นมีความปลอดภัยในด้านต่าง ๆ	0	1	1	1	1	4	0.8
ข้อ 42 มีรายได้จากการให้บริการที่พัก อาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว	0	1	1	1	1	4	0.8
ข้อ 43 ร่วมติดตามและประเมินผลด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 44 ร่วมดูแลปรับปรุงด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 45 ร่วมดูแลปรับปรุงสุขอนามัยด้านอาหาร เครื่องดื่ม ที่พัก ในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นให้มีมาตรฐาน	1	1	1	1	1	5	1

ข้อคำถาม	คะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ						$\sum r/n$ (IOC)
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	$\sum r$	
ข้อ 46 ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำประชาชนเกี่ยวกับการจัดการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 47 ร่วมชี้แจงประชาชนให้เห็นความสำคัญของการจัดตั้งศูนย์บริการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว การบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 48 ร่วมตัดสินใจกับประชาชนเกี่ยวกับการบริการและอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง ที่พัก อาหาร ไฟฟ้า น้ำประปา และรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 49 ร่วมวางแผนและกำหนดแนวทางการบริการและอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง ที่พัก อาหาร ไฟฟ้า น้ำประปา และห้องน้ำสาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 50 ร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการจัดทำกฎ ระเบียบให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 51 ร่วมกำหนดแนวทางและรูปแบบการจัดตั้งศูนย์บริการให้คำแนะนำข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 52 ร่วมกับประชาชนในการบริการและอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง ที่พัก อาหาร ไฟฟ้า น้ำประปา และห้องน้ำสาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1

ข้อคำถาม	คะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ						$\sum r/n$ (IOC)
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	$\sum r$	
	1	2	3	4	5		
ข้อ 53 ร่วมกับชุมชนในการจัดตั้งศูนย์บริการให้คำแนะนำข้อมูลและให้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นภาคีให้ความรู้ในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 54 ร่วมให้คำแนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบด้านการรักษาภาพแวดล้อมในท้องถิ่น เช่น การทิ้งขยะในสถานที่จัดเตรียมไว้ให้	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 55 มีรายได้จากการจัดการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	0	1	1	1	1	4	0.8
ข้อ 56 ได้รับความชื่นชมและยกย่องจากประชาชนในการจัดการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	0	1	1	1	1	4	0.8
ข้อ 57 มีความภูมิใจในการจัดการและการอำนวยความสะดวกที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	0	1	1	1	1	4	0.8
ข้อ 58 ร่วมติดตามและประเมินผลการบริการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 59 ร่วมกับชุมชนแก้ไขปรับปรุงการบริการและอำนวยความสะดวก ด้านพาหนะ ที่พัก ด้านอาหารและเครื่องดื่ม ให้เกิดความพึงพอใจสำหรับนักท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 60 ร่วมกับชุมชนแก้ไขปรับปรุงการบริการและอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 61 ร่วมสำรวจข้อมูลในการจัดทำโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1

ข้อคำถาม	คะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ						$\sum r/n$ (IOC)
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	$\sum r$	
ข้อ 62 ร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำโฆษณา และประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 63 ร่วมชี้แจงประชาชนในท้องถิ่นให้เห็นความสำคัญของการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 64 ร่วมปรึกษาและกำหนดรูปแบบการจัดทำโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 65 ร่วมกับชุมชนวางแผนเกี่ยวกับวิธีการเผยแพร่โฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 66 ร่วมวางแผนในการจัดการงบประมาณสนับสนุนในการจัดทำข้อมูลประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 67 ร่วมกับชุมชนในการจัดทำเอกสารแผนพับประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆในแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 68 ร่วมประชาสัมพันธ์สินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านและเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวทางสื่อ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และทางอินเทอร์เน็ต	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 69 ร่วมกับชุมชนจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ไว้ในจุดต่าง ๆ ในและนอกแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 70 ได้รับการยกย่องจากชุมชนในการมีส่วนร่วมทำให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักสำหรับประชาชนทั่วไป	0	1	1	1	1	4	0.8

ข้อความ	คะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ						$\sum r/n$ (IOC)
	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	$\sum r$	
	1	2	3	4	5		
ข้อ 71 มีความรู้สึกภูมิใจในการทำให้แหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักทั่วไป	0	1	1	1	1	4	0.8
ข้อ 72 สามารถสร้างรายได้เกิดขึ้นตามมาภายหลังจากการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	0	1	1	1	1	4	0.8
ข้อ 73 ร่วมกับชุมชนติดตามและประเมินผลด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 74 ร่วมพัฒนาและปรับปรุงวิธีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น	1	1	1	1	1	5	1
ข้อ 75 ร่วมพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขเอกสาร แผ่นพับประชาสัมพันธ์ให้มีความน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1

ประวัติย่อผู้ทำวิทยานิพนธ์

ชื่อ	นางสาวสุรีย์วัลย์ เห็กขุนทด
วันเดือนปีเกิด	31 ธันวาคม 2512
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	99/13 หมู่ 10 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นักวิชาการวัฒนธรรม 6 ว
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา ถนนสีปศิริ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2531	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสุนรรีวิทยา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2537	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร